

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Ölkəmizin qərb
rayonlarına
nüvə tullantıları
təhdidi

yazısı səh.6-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2 iyul 2025-ci il Çərşənbə № 111 (8721) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezidentlər Xankəndinə gəlir

İƏT-in zirvə görüşünün azad edilmiş şəhərdə keçirilməsi mühüm hadisədir

yazısı səh.11-da

Rusiya ziyanın yarısından...qayıtmadı

yazısı səh.4-da

"Metsamor"un yerinə daha təhlükəli AES sınağı

yazısı səh.6-da

"Qafqaz evi" yaratmaq yenidən gündəmdə

yazısı səh.7-da

Moskvadan İrəvana hədə: "Stulunu seç..."

yazısı səh.8-da

Qayıtsınlar demək asandır, bəs qayıtsalar...

yazısı səh.10-da

"Azərbaycanfilm"dəki partlayışın səbəbi bilindi

yazısı səh.12-da

Kilsənin ifşa olunan qaranlıq əməlləri

yazısı səh.10-da

Qohum evlilikləri qadağası qüvvəyə mindi

yazısı səh.13-da

"Sputnik Azərbaycan"da 7 nəfərə cinayət işi açıldı

yazısı səh.2-da

Müavinət və təqaüdlər artırıldı

yazısı səh.13-da

Rusiya XİN-dən Azərbaycana nota

yazısı səh.2-da

"PUTİN NATO" SUNU AZƏRBAYCANA QARŞI QALDIRMAQ CƏHDİ

Ermənistan KTMT önündə Bakı əleyhinə ittiham xarakterli yekun bəyanat bəhanəsi qoyub, əgər imzalanmasa... - analiz

yazısı səh.9-da

Öldürülən qardaşlara işgəncə faktları təsdiqləndi

Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsi Yekaterinburqda gizlədilməyə çalışılan cinayəti araşdırmağa qərar verdi; Səfərovların daha bir qardaşının həbs müddəti qondarma ittihamlarla uzadıldı

yazısı səh.3-da

Arzu Nağıyev

FTX Bakıda hansı məlumatları toplaya bilərdi?

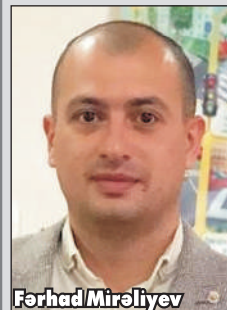
yazısı səh.4-da

Elçin Mirzəbəyli

Azərbaycanda Türkiyə bazasının qurulmasının riskləri - deputatın şərh

yazısı səh.5-da

Fərhad Mirzəliyev

Bakıda internetin "Zapı" sürətinin səbəbləri

yazısı səh.12-da

Rusiya XİN-dən Azərbaycana nota

“Müəyyən qüvvələr Rusiya ilə Azərbaycan arasında nifaq salmağa çalışır”. Bu barədə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatında qeyd olunub.

Nazirlikdən bildirilib ki, Moskva münasibətlərə xələl gəlməsinin qarşısını almaq məqsədilə öz prinsipial mövqeyini ardıcıl şəkildə Bakıya çatdırır.

Beyanatda həmçinin qeyd olunub ki, Qərb Rusiyanı Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşması prosesindən kənarlaşdırmağa çalışır.

Axşama yaxın isə “Azərbaycan səfirinə rusiyalı jurnalistlərin dərhal azad edilməsini tələb edən şifahi nota təqdim edilib” xəbəri yayılıb.

Bu barədə TASS Rusiya Federasiyası Xarici İşlər Nazirliyinə istinadən bildirib.

2344 müəllim işdən çıxarıldı - səbəb

İyunun 20-də ötən il test imtahanı mərhələsində keçid balını toplaya bilməyən müəllimlər üçün keçirilən təkrar sertifikatlaşdırma imtahanında 3338 müəllim iştirak edib. Onlardan 1328 nəfəri keçid balını toplayaraq müsahibə mərhələsində iştirak imkanını qazanıb. 2006 müəllim isə müvafiq keçid balını (30 bal) toplaya bilməyib.

Bu barədə Elm və Təhsil Nazirliyindən məlumat verilib.

Eyni zamanda imtahanda iştirak etməyən 334 müəllim sertifikatlaşdırmadan keçməmiş hesab olunub. Təkrar sertifikatlaşdırma prosesində iştirak edən 4 nəfərin nəticələri imtahan qaydalarını pozduğu üçün ləğv olunub.

Xatırladaq ki, cari ilin əvvəlindən ötən il sertifikatlaşdırma imtahanından keçməyən müəllimlərə ehtiyaclarına uyğun olaraq Təhsil İnstitutu tərəfindən təlimlər, müxtəlif vebinar və sınaq imtahanları təşkil olunub.

Təkrar sertifikatlaşdırma prosesinin test imtahanı mərhələsi üzrə 20-23 iyun tarixlərində apelyasiya müraciətləri qəbul edilib. Apelyasiyaya daxil olan müraciətlər müvafiq qaydada araşdırılıb. Təhsilverənlərin təkrar sertifikatlaşdırılması prosesinin test imtahanı mərhələsində təqdim olunan suallarla bağlı səhv aşkarlanmayıb, hər hansı bir texniki problem müəyyən edilməyib.

Təkrar sertifikatlaşdırma minimum tələbi ödəməyən, prosesdə iştirak etməyən, eyni zamanda imtahan qaydalarını pozduğu üçün nəticələri ləğv edilən müəllimlərin müqavilələrinə əmək qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq xitam verilib.

Azər Zahid indi də ev dustağı oldu

TikTok-da öyləncə yarışları təşkil edən və ötən ilin dekabrında ağır ittihamlarla həbs edilən aparıcı Azər Zahid azadlığa buraxılıb.

Nərimanov Rayon Məhkəməsi onun barəsində ev dustaqlığı qətimkan tədbirinin seçilməsi ilə bağlı qərar çıxarıb. Azər Zahid məhkəmə zalından azadlığa buraxılıb.

Qeyd edək ki, Azər Zahid sosial şəbəkədə əxlaqsızlığı təbliğ etməkdə ittiham olunurdu. Ona qarşı cinayət yolu ilə əldə edilmiş pulları ləqəlləşdirmə, qumar oyunları təşkil etmə və başqa maddələrlə ittiham irəli sürülmüşdü.

Xatırladaq ki, ötən ilin dekabrında “TikTok” əməliyyatı ilə bağlı 15-dən çox saxlanılan var idi. Onların bir çoxu narkotik ittihamı ilə həbs edilmişdi. Son bir neçə ayda onların əksəriyyəti ev dustaqlığına buraxılıb.

“Sputnik Azərbaycan”da 7 nəfərə cinayət işi açıldı

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) “Rossiya Seqodnya” İnformasiya Agentliyinin Bakı filialında (“Sputnik Azərbaycan”) keçirdiyi əməliyyat-axtarış tədbirləri ilə 7 nəfər saxlanılıb.

Cinayət Məcəlləsinin dələduzluq, qanunsuz sahibkarlıq, cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı ləqəlləşdirmə maddələri üzrə cinayət işi başlanaraq 2 nəfər həbs edilib, digər 5 nəfər cina-

yət məsuliyyətinə cəlb edilib.

Cinayət işi üzrə istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Qeyd edək ki, ötən gün DİN “Rossiya Seqodnya” İnformasiya Agentliyinin Bakı filialında əməliyyat keçirib.

Sabiq diplomatın məhkəməsi başlayır

Bir neçə ay əvvəl Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən həbs edilən sabiq diplomat Ramiz Vəliyev hakim qarşısına çıxarılaçaq.

Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirliklərində məsul vəzifələrdə çalışmış Ramiz Vəliyevin Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin istintaq orqanı tərəfindən vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməklə törədilmiş əməllərdə şübhəli bilindiylə məlum olub. Onun öz xidməti vəzifələrindən irəli gələn əlaqə və informasiyalara malik olmaqla, diplomatik fəaliyyətdən kənar gizli əməllərlə də məşğul olduğunu ehtimal etməyə əsaslar yaranıb.

Gununesi.info-nun xəbərinə görə, iyul ayının üçündə Nərimanov Rayon Məhkəməsinin hakimi Gültəkin Əsədovanın sədrliyi ilə məhkəmə prosesi baş tutacaq. Qeyd edək ki, Ramiz Vəliyevə Cinayət Məcəlləsinin 308.2 - vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə (ağır nəticələrlə) bəndi ilə ittiham irəli sürülüb.

Onu da xatırladaq ki, Ramiz Vəliyev hazırda həbsdə olan vəkil Adəm Məmmədovun əmisidir.

Azad edilmiş ərazilərdə 440 mina aşkarlanıb

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə minatəmizləmə fəaliyyətinə cəlb olunmuş qurumlar tərəfindən icra olunan əməliyyatlar aylıq məlumat açıqlanıb.

Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinə (ANAMA) istinadən xəbər verir ki, iyun ayında Tərtər, Ağdam, Ağdərə, Laçın, Füzuli, Şuşa, Xocalı, Xankəndi, Kəlbəcər, Xocavənd, Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilanda 333 piyada əleyhinə mina, 107 tank əleyhinə mina, 2807 Partlamamış Hərbi Sursat (PHS) aşkarlanıb.

Bildirilib ki, 6 618,1 hektar ərazi mina və PHS-lərdən təmizlənib.

Bulvarda tələbənin faciəvi ölümü

Bakı Ağ Şəhər bulvarı ərazisində dənizdən meyiti tapılan şəxs Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının tələbəsi imiş. Bu barədə akademiyanın sosial şəbəkə hesabında paylaşım olunub.

“Akademiyanın “Gəmi energetik qurğularının istismarı mühəndisliyi” ixtisasının II kurs tələbəsi Abbas İsmayilov faciəvi şəkildə həyatını itirib”, - deyə paylaşımında qeyd edilib.

PTX-nın yeni rəisinə general-mayor rütbəsi

Azərbaycan Karate Federasiyası bu qurumun vitse-prezidenti Fərid Əsgərovun Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisi vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə onu təbrik edib. Bu barədə federasiyadan daxil olan məlumatda bildirilib.

Məlumatda o da qeyd edilib ki, Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə Fərid Əsgərov general-mayor ali hərbi rütbəsinə layiq görülüb.

Federasiya bu məsuliyyətli və şərəfli fəaliyyətində Fərid Əsgərova uğurlar arzulayıb.

Xatırladaq ki, Prezidentin Təhlükəsizlik Xidmətinin keçmiş rəisi, general-polkovnik Bəylər Eyyubov tutduğu vəzifədən azad edilərək, Prezident Katibliyinin rəisi vəzifəsinə təyin olunub.

Fərid Əsgərov son təyinatdakı polkovnik rütbəsində Prezidentin Təhlükəsizlik Xidməti rəisinin müavini postunu tutub.

AZAL-ın vurulan təyyarəsi illə bağlı ilginclə iddia

M.az-ın redaksiyasına 2024-cü ilin dekabrında AZAL-a məxsus “Embraer E190” təyyarəsinin Rusiya hərbi hava hücumundan müdafiə qüvvələrinin “Pantsir-S” zenit-raket kompleksindən açılan atəş nəticəsində vurulduğunu təsdiqləyən materialların yer aldığı anonim məktub daxil olub.

Bakupost.az xəbər verir ki, bu barədə saytın Telegram kanalında bildirilib.

Qeyd olunur ki, məktubda hava hücumundan müdafiə kapitanının izahatı, atəş anının videogörüntüsü, audiofayllar və digər sənədlər təqdim olunub. Bu materiallardan atəşin Rusiya Müdafiə Nazirliyinin əmri ilə açıldığı aydın olur.

Redaksiya əldə etdiyi məlumatları qəzanın araşdırılması ilə məşğul olan Azərbaycan Respublikasının səlahiyyətli orqanlarına təqdim etməyə hazır olduğunu bəyan edib.

Iyunun 27-də səhər saatlarında Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidməti Yekaterinburq şəhərində azərbaycanlıların yaşadığı evlərə basqın edib.

Basqın zamanı 2 azərbaycanlı - Ziyəddin və Hüseyn Səfərov qardaşları vəhşicəsinə döyülərək öldürülüb. Ailənin digər nümayəndələri Məzahir, Akif, Bakir və Ayaz Səfərovlar və daha iki şəxs - Şahid Lalayev və Əhliman Gənciyev isə saxlanılıb. Hüseyn Səfərov Azərbaycan, Ziyəddin Səfərov isə Rusiya vətəndaşıdır. Onlar tanınmış jurnalist, ədəbiyyatşünas Seyfəddin Hüseynlinin qardaşlarıdır.

Rəsmi təsdiqlənməyən məlumatlara görə, əməliyyatın motivi kimi 2001-ci ildə baş vermiş bir qətl hadisəsi göstərilir. Lakin 23 il əvvəl baş verən və hüquqi sistemdə artıq unudulmuş bir hadisənin bu cür genişmiqyaslı, öldürülməyə qədər gedən əməliyyata bəhanə olması suallar doğurur.

Yekaterinburq məhkəməsinin ilkin qərarı ilə Məzahir, Akif və Ayaz Səfərovlar barəsində əvvəlcə 22 sutkalıq həbs-qətimkan tədbiri, digər saxlanılanlar Şahid Lalayev və Əhliman Gənciyev barəsində isə 72 saatlıq həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

İyulun 1-də Yekaterinburq məhkəməsi Bakir Səfərov barəsində yeni qərar çıxarıb. Belə ki, məhkəmə Bakir Səfərov barəsində 22 günlük həbs-qətimkan tədbiri seçərək onu iyulun 19-dək istintaq təcridxanasına göndərüb.

İyunun 30-da Hüseyn və Ziyəddin Səfərov qardaşlarının nəşi Azərbaycana gətirilib və xüsusi komissiya tərəfindən müayinə olunub. **Məhkəmə Tibb Ekspertiza-**

Öldürülən qardaşlara işgəncə faktları təsdiqləndi

Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsi Yekaterinburqda gizlədilməyə çalışılan cinayəti araşdırmağa qərar verdi; Səfərovların daha bir qardaşının həbs müddəti qondarma ittihamlarla uzadıldı

si və Patoloji Anatomiya Birliyinin sədri Ədalət Həsənov ekspertizanın rəyini açıqlayıb. O bildirib ki, müayinədən öncə onların ölüm haqqında tibbi şəhadətnaməsi təqdim olunub: "Rusiya məhkəmədə meyitlər ayrı-ayrı ekspertlər tərəfin-

dən müayinə olunub və ölümün səbəbi müxtəlif yazılıb. Ekspertiza rəyində Ziyəddinin ürək turmasından, Hüseynin isə sadəcə travmadan öldüyü qeyd edilib. Hüseynin meyitinə verilən rəy-də göstərilir ki, küt alətlə travmadan dünyasını dəyişib. Amma hansı şəraitdə öldüyü guya bilinmir.

Biz meyiti xarici müayinə edərkən bədən üzvlərinin yerdəyişən sınığı, döş qəfəsinin sınığı, başın sol almasıq sümüyünün sınığı, böyük bir sahənin hemotomasi, alt və üst dodaqların selikli qışasında qançır, sol və sağ qışüstü nayihəsində sıyıqlar, döş qəfəsinin arxa hissəsində qançır, sol xayalarda qançır aşkar edildi. Ona xü-

susi küt alətlə xəsarətlər yetiriblər. Hər iki budun geniş nayihyəsində qançır və hemotomalar, sol bel nayihəsinin geniş ölçülü sıyrığı ilə qəbul etdik.

Daxili müayinə zamanı isə baş dərisinin iç səthində qansızmalar, baş beyinin sərt və yumşaq qışasında qansızmalar, qabırğaların çoxsaylı yerdəyişmiş sınıqları aşkar edildi. Hər iki tərəfdə qabırğalar 7-8 yerdən sınımışdı. Hətta qabırğalardan birini tapa bilmədik. Qabırğa sınığı ağciyəri zədələyib. Ağciyərin kəsilmiş-cırlmış yaraları aşkarlandı. Difrəqmada da küt travma və cırlma var idi. Qaraciyər və dalaq cırlıb, dağılıb. Qarın boşluğunda periton, qan

hopması aşkar edildi. Ölümə çoxsaylı travmalarla əlaqədar posttravmatik şok səbəb olub".

Ə.Həsənov qeyd edib ki, Ziyəddin Səfərova isə ürək çatışmazlığı diaqnozu qoyulub: "Rusiyadakı ekspertizada göstərilir ki, guya üreyn işemik xəstəliyindən vəfat edib. Biz isə müayinə edərkən məlum oldu ki, sağ və sol gözün qapaqlarında qansızmalar, boyunun sol və sağ nayihəsində qançır və sıyıqlar, döş qəfəsində deformasiyalar və zolaq halında sıyıqlar, bud və baldırlarda

Qardaşların nəşi iyulun 1-də rayon icra hakimiyyətinin başçısı və nümayəndələri, mərhumların yaxınları, rayon ictimaiyyətinin iştirakı ilə Ağcabədi rayonunda dəfn edilib. Hüseyn və Ziyəddin Səfərovların xüsusi amansızlıqla qəsdən öldürülməsi və saxlanılan Azərbaycan vətəndaşlarına işgəncələr tətbiq edilməsi faktı üzrə bir neçə maddə ilə cinayət işi başlanıb.

İbtidai istintaqın aparılması Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsinə həvalə olunub, cinayət işi üzrə istintaqa qrupu yaradılmaqla aktiv istintaq tədbirləri icra edilir.

Seyfəddin Hüseynli jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, bundan sonrakı mərhələ artıq istintaq orqanlarının işidir: "Mən yalnız onu deyə bilərəm ki, bu məsələnin bütün gerçəkliyinin üzə çıxması üçün mövcud imkanlar tam səfərbər edilib. Hələ ki doğma Mərzili kəndimizə qayıtmaq imkanımız olmadığı üçün qardaşlarım atam, anam və yaxınlarımızın dəfn olduğu məzarlıqda torpağa tapşırıldı".

S.Səfərov hazırda Rusiyada saxlanılan və ciddi xəsarət alan soydaşlarımızın hüquqlarının müdafiəsində dövlətimizin dəstəyinə güvəndiyini bildirib: "Orada qalanlar arasında ağır və ciddi xəsarət alanlar da var. Onların bir qismi hələ də təcridxanadadır və barələrində əsassız məhkəmə prosesi aparılır. Həmin şəxslər arasında qardaşım 61 yaşlı Səfərov Zakir Mehdi oğlu da var. Məhkəmənin ona təyin etdiyi 72 saatlıq müddətin artıq başa çatması na baxmayaraq, onun azadlığa buraxılması süni maneələrle gecikdirilir. Bunun belə olmaması ümidi ilə yaşayıram. İnanıram ki, bu məsələdə əldə olunacaq hər bir nəticə dövlətimizin gücü və ədaləti sayəsində mümkün olacaq.

Təkcə bir ailənin, bir el-obanın deyil, bütün Azərbaycanın acısını yaşayırıq. Yekaterinburqda baş verən faciədə ölkəmizin ləyaqətli oğulları qanunsuz şəkildə həbs olunub, amansız işgəncələrə məruz qalaraq öldürülmüblər. Onlara qarşı saxta ittihamlarla qondarma "məhkəmə" qurulub".

□ **Sahəna RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Yekaterinburqdakı məlum hadisədən sonra Rusiya-Azərbaycan münasibətləri yenidən gərgin dönmə qədəm qoydu. AZAL-ın təyyarəsinin vurulmasından keçən 7 ayda zəifən soyuqluq qalır, amma Uraldakı hadisə yenidən hər şeyi ötən ilin dekabrına qaytardı.

“Hüquq-mühafizə orqanlarının hərəkətləri diplomatik demarşlar üçün əsas ola bilməz”. Bunu Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Yekaterinburqda azərbaycanlıların saxlanması ilə bağlı araşdırma aparılmasını tələb edən bəyanatını şərh edərkən deyib.

“Biz bu cür qərarlara görə ürəkdən təəssüflənirik”, - Peskov bildirib. Onun sözlərinə görə, “Azərbaycan tərəfinin fikrincə, bu cür demarşlara səbəb olmuş hadisələrin səbəblərini və mahiyyətini izah etmək üçün” işi davam etdirmək vacibdir.

Peskovdan Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev arasında danışıqın planlaşdırılıb-planlaşdırılmaması da soruşulub. Cavabında o, məsələnin hələ gündəmdə olmadığını deyib. “Lakin digər tərəfdən, tələb olunarsa, təbii ki, bu, ən qısa zamanda baş tutacaq”, - Peskov qeyd edib. Peskov əlavə edib ki, Rusiya “Azərbaycanla yaxşı münasibətləri” daha da inkişaf etdirməkdə maraqlıdır.

“Rossiya Seqodnya” İnformasiya Agentliyinin Bakı filialının (“Sputnik Azərbaycan”) 2025-ci ilin fevralında akkreditasiyası dayandırılma da, qanunsuz maliyyələşmə əsasında fəaliyyətini davam etdirməsinə dair daxil olmuş əməliyyat məlumatı əsasında DİN-in əməliyyatından sonra iki FTX agentinin saxlanması gərginliyi artırıb. Bundan sonra Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Rəhman

Mustafayev Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb. Belə görünür ki, yeni gərginlik də tezliklə səngiməyəcək. Bəs Rusiyanın əsl ağrısı nədir, niyə münasibətlərin normalaşması üçün ziyanın yarısından qayıtmır?

Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində sözün həqiqi mənasında bir diplomatik siyasi böhran yaşanmaqdadır: “Nəzərə alsaq ki, bu böhranın baş verməsinin özü məntiqsizdir, çünki Azərbaycan-Rusiya münasibətləri üç ildir strateji müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəlib. Strateji müttəfiqlik haqqında sənəd imzalamış bir dövlət öz müttəfiqinə münasibətdə Yekaterinburqda belə bir dəhşətli cinayətə imza atmamalı idi. Bu cinayətin miqyası o qədər böyükdür ki, onu Stalin repressiyaları ilə müqayisə etmək olar. Stalin repressiyaları zamanı heç olmasa yalandan da olsa bir qısa məhkəmə keçirirdilər. Amma 27 iyun tarixində Yekaterinburqda azərbaycanlılara qarşı törədilən hadisə ilə bağlı məhkəmə qərarı yoxdur. Vəhşicəsinə azərbaycanlılara qarşı şiddət tətbiq edilib. Mən inanmıram ki, bu cinayət yalnız Yekaterinburq hüquq-mühafizə orqanları səviyyəsində baş versin. Onlar icraçıdır. Baş təşkilatçı, sifarişçi kimdir? Bu sual maraqlıdır. İndiyə qədər də bu suala Kremlin cavab verməməsi və cinayətkarları cəzalandırmaması əlavə xeyli suallar yaradır, izlərin haraya apardığını göstərir”.

Moskva ziyanın yarısından... qayıtmadı

Deputat: “Nə qədər ki, gec deyil, Rusiyada bir ağıllı insan tapılmalıdır ki...”

Deputat qeyd etdi ki, bu hadisə iki dövlətin münasibətlərinə çox pis təsir edib: “Rusiyanın hakim dairələri məgər bilmirlər ki, bu gün Rusiyanın dostlarının sayı iki əlin barmaqlarının sayından azdır? Azərbaycan kimi strateji müt-

təfiqini itirməyin Rusiyaya heç lazım olmadığını dərk etmirlər? Belə olan vəziyyətdə Rusiyanın dost itirən vaxtdır? Onsuz da beynəlxalq birlik anti-Rusiya mövqeyindədir və bu realıqda Azərbaycanın Rusiya ilə mehriban qonşuluq siya-

sətinə sədaqət, hesab edirəm, Rusiya üçün böyük önəm kəsb etməlidir. Amma Azərbaycanla münasibətləri sıfır səviyyəsinə endirirlər. Bunu edənlər Rusiyanın özünə pislilik edirlər və sanki dayanmaq niyyətində deyillər”.

Deputatın sözlərinə görə, Rusiyanın əsl ağrısının nə olduğu ilə bağlı müxtəlif fikirlər var. Onlardan ən diqqət çəkəni Rusiyanın Azərbaycanın müstəqil siyasət yürütməsini, güclənməsini həzm edə bilməməsi fikridir: “Azərbaycana qarşı sistemli fəaliyyətin hamısının ünvanı gedir Moskva-yə çıxır. Nə qədər gec deyil, Rusiyada bir ağıllı insan tapılmalıdır ki, ölkəsinə bu yanlış yoldan çəkəndirsən, hadisələrə düzgün qiymət versin. Papaqlarını qarşılarına qoyub düşünməlidirlər ki, Azərbaycanı itirə bilərlər. Məcbur eləyə bilərlər ki, Azərbaycan dövləti yaranmış şəraitdə Rusiya ilə münasibətlərinə yenidən baxsın. Bu həm də Azərbaycanın xarici siyasi oriyentasiyasında çox ciddi vektor dəyişikliklərini şərtləndirə bilər ki, bu halda bütün məsuliyyət Moskvanın üzərinə düşəcək”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

FTX Bakıda hansı məlumatları toplaya bilərdi?

Ekspert bildirib ki, Azərbaycan dövləti bu təhdidlərə cavab vermək üçün bütün hüquqi və texniki imkanlara malikdir

“Sputnik Azərbaycan”ın redaksiyasında aparılan əməliyyatda iki FTX əməkdaşının saxlanması Bakı-Moskva xəttində gərginliyin fərqli fazaya - kəşfiyyat qarşılıqlı keçməsi kimi qiymətləndirilə bilər. (Axez.az)

Burada ən önəmli məqam saxlanılan FTX əməkdaşlarının missiyasının nə olduğu və nəyə hazırlanmasıdır. Rusiya mediasının Bakı ofisində FTX əməkdaşının müxtəlif adlar altında işləməsi o qədər də təəccüblü deyil. Lakin onların saxlanılmasına təkə iki ölkə arasındakı mövcud qarşıdurmanın nəticəsi kimi yox, həm də bu qarşıdurmada hazırlanan mümkün təxribatların qarşısının alınması kimi də baxmaq olar. İstisna deyil ki, Bakıda FTX əməkdaşlarının təxribat planları - bu, informasiya müstəvisində də ola bilərdi - haqda məlumat olub. FTX Bakıda hansı məlumatları toplamaqda maraqlı ola bilərdi?

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev “Yeni Müsavat”a deyib ki, Bakıda iki FTX əməkdaşının saxla-

nılması faktı sadəcə ikitərəfli münasibətlərdə texniki insident deyil: “Bu, daha dərin proseslərin indikatorudur. Əvvəla, onu qeyd etməliyəm ki, Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik orqanları ölkə daxilində istənilən xarici kəşfiyyat aktivliyini çox həssaslıqla və peşəkər şəkildə izləyir. Hər hansı ölkənin diplomatik, media və ya ictimai qurumlar adı altında kəşfiyyat fəaliyyəti göstərməsi istisna deyil. Lakin bu cür fəaliyyətlər aşkarlandığı

da dövlətin qanunlarına uyğun adekvat reaksiya qaçılmazdır”.

Arzu Nağıyev bildirib ki, “Sputnik Azərbaycan” kimi platformalarda işləyən bəzi şəxslərin jurnalist fəaliyyəti ilə yanaşı, eyni zamanda məlumat toplayıcı funksiyalar daşıması yeni deyil: “Bu cür hallar bir çox ölkədə müşahidə olunur. Lakin indiki halda əsas diqqət çəkən məqam bu şəxslərin hansı istiqamətlərdə fəaliyyət göstərməyə hazırlanmasıdır. Azərbay-

cən informasiya müharibəsinin hədəfində olan ölkələrdən biridir. Xüsusilə Cənubi Qafqazda formalaşan yeni reallıqlar fonunda Bakının artan regional rolu bəzi dairələri narahat edir. Rusiya kəşfiyyatının Bakıda hansı istiqamətlərdə məlumat toplaması ilə bağlı ehtimallar arasında aşağıdakı sahələr xüsusi önəm daşıyır: Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri - hərbi-texniki əməkdaşlıq, birgə təlimlər və müdafiə sənayesi sahəsindəki inteqrasiyalar; Azərbayca-

nın Qərblə əlaqələri - xüsusilə enerji və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıqlar; Cənubi Zəngəzur və Naxçıvan istiqamətində nəqliyyat dəhlizləri - regionda Rusiyanın iştirakı və maraqlarının məhdudlaşması fonunda toqquşan maraqlar; İranla münasibətlərin dinamikası - Bakı-Tehran xəttində gərginliyin artması fonunda Azərbaycanın mümkün geosiyasi manevrləri; daxili siyasi sabitlik və ictimai rəyin monitorinqi - informasiya manipulyasiyası və rəy formalaşdırma cəhdləri.

Bu kontekstdə, FTX əməkdaşlarının fəaliyyətinin yalnız informasiya toplama ilə məhdudlaşmadığı, həm də ictimai rəyə təsir göstərmək, saxta informasiya yaymaq və ya müəyyən ictimai-siyasi proseslərə müdaxilə etmək kimi təxribat xarakterli istiqamətlər daşıması mümkündür. Bu da artıq klassik casusluqdan daha təhlükəli hibrid təhlükələr müstəvisinə keçid deməkdir”.

Arzu Nağıyev bildirib ki, Azərbaycan dövləti bu təhdidlərə cavab vermək üçün bütün hüquqi, institusional və texniki imkanlara malikdir: “Dövlətimizin əsas prioriteti milli suverenliyin və informasiya təhlükəsizliyinin tə-

min olunmasıdır. Hər hansı tərəfdaşlıq, istər Rusiya, istərsə də İranla, bizim milli maraqlarımıza zidd addımları ört-basdır etmək üçün bəhanə ola bilməz. Azərbaycan dövləti heç bir ölkənin daxili işlərinə qarışmadığı kimi, öz suverenliyinə qarşı yönələn heç bir fəaliyyətə də güzəşt etmər. Eyni zamanda Rusiya ilə münasibətlərimizin tarixi dərinliyi, iqtisadi əməkdaşlıq səviyyəsi və regional formatlarda birgə iştirakımız nəzərə alınaraq bu kimi insidentlərin diplomatik kanallarla, qarşılıqlı hörmət və açıq dialoq müstəvisində həll olunması vacibdir. Azərbaycan hər zaman balanslı və prinsipial siyasət yürüdü, tərəfdaş ölkələrlə münasibətlərində şəffaflığa və qarşılıqlı hörmətə üstünlük verib. Nəticə olaraq qeyd etmək istərdim ki, bu hadisə regionda formalaşmaqda olan yeni təhlükəsizlik düzəninə tərkib hissəsidir. Gələcəkdə bu kimi qarşılıqlı casusluq halları təkə Rusiya-İran münasibətlərində deyil, digər ölkələr arasında da daha çox gündəmə gələcək. Azərbaycan isə bu mürəkkəb reallıqlarda öz milli maraqlarını qoruyaraq, şəffaf, ardıcıl və güclü dövlət siyasəti ilə yoluna davam edəcək”.

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”**

Azərbaycanın Türkiyə bazasından başqa yolu qal(ma)dı?

Şimal və cənubdan ölkəmizə qarşı təhdidlər alternativlər axtarışına vadar edir; **ekspertlərdən mühüm açıqlamalar**: "Türkiyənin bir neçə hərbi bazasını..."

"Azərbaycan yeganə ölkədir ki, eyni anda həm Rusiya, həm də İranla quru sərhədinə sahibdir. Hər iki dövlət Azərbaycanın müstəqil mövcudluğunu öz geosiyasi planlarına təhdid kimi görür və ölkəmizə qarşı yeni işğal planlarını "təxiri hüquq" kimi əsaslandırmağa çalışır.

"Yeni MİSAVAT"-ın məlumatına görə, bu sözləri **politoloq Eldar Namazov** deyib. Analitik daha sonra bölgemizdəki gərgin situasiya və ölkəmizin təhlükəsizliyinə təhdid sayıla biləcək məqamlarla bağlı bunları söyləyib: "Son dövrlərdə Rusiya-Azərbaycan münasibətlərində yaşanan hadisələr, həmçinin İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusu ilə bağlı saxta iddialar və saytlarda yayılan, guya Azərbaycan ərazisindən İsrail PUA-larının İranda hərbi obyektləri vurmaı kimi xəbərlər heç kimi təəccübləndirməməlidir. Onların qarşısını alan yeganə səbəb - Azərbaycanın əleyhinə yönələcək təcavüzün hərbi-siyasi nəticələrinin onlar üçün tam hesablanmamasıdır. Onları bu niyyətdən birdəfəlik çəkəndirə biləcək yeganə amil isə - belə bir təcavüzün mümkünsüzlüyünü və ya bunun çox baha başa gələcəyini dəqiq nümayiş etdirməkdir. Buna görə də Rusiya və İranı qıcıqlandırmaq, təhrik etmək lazım deyil. Əksinə, onların hesablamalarını yekunlaşdırmağa və doğru nəticəyə gəlmələrinə kömək etmək lazımdır. Bu məqsədlə Şuşa Bəyannaməsi əsasında, onun məntiqi davamı kimi, qısa müddətdə Azərbay-

canda regionun ən böyük Türkiyə hərbi bazasının yerləşdirilməsi qərarı verilməlidir. Ən anlamayan qonşular üçün isə bu bazanın bir hissəsini 250 milyonluq əhaliyə və nüvə silahına malik digər müttəfiqimiz - Pakistan Hərbi Hava Qüvvələrinə icarəyə vermək kifayət edərdi. Bu, politologiyada "güc yolu ilə sülh" adlanır. Sadəcə dildə desək - Moskva və Tehranın Azərbaycanla bağlı planlarına "unut!" deməyin vaxtıdır".

Kifayət qədər ciddi və əsaslandırılmış yanaşmadır. Əvvəlki dövrlərdə İran və Rusiyadan ən müxtəlif təhdidlərlə üz-üzə qalmışıq. Rəsmi Bakının təmkinli siyasəti, normal qonşuluq münasibətlərinə üstünlük verərək üzləşdiyi pislilikləri keçmiş sayması və əməkdaşlığın davamına üstünlük verməsi yetərincə qiymətləndirilməyib. Əgər İsrailin zərbələrinə tuş gələn İrandakı ayrı-ayrı çevrələr heç bir əsas olmadan və iftiralara münasibəti ilə Azərbaycanı raketlə vurmağı müzakirə edərlərsə, yaxud şimal qonşumuz Rusiyada "azərbaycanlı ovu" ölümlər, işğəncələr, həbslərlə davam edərsə, deməli, vəziyyət daha da kritikləşə bilər. O mənada Azərbaycanın özü üçün yeni təhlükəsizlik ha-

lqəsi və ya çetiri yaratması təbii qəbul olunmalıdır. Tanınmış analitiklərimizin məsələyə yanaşmaları da çox maraqlıdır.

Deputat Elçin Mirzəbəyli dedi ki, Azərbaycan coğrafi baxımdan "sakit qonşuluq" anlayışı olmayan mövqedə yerləşir: "'Güc yolu ilə sülh" formulu əsasında Türkiyə və Pakistanla hərbi ittifaqın daha da dərinləşdirilməsinə dair çağırış, bu geosiyasi reallığın qədrindən artıq sərt, lakin praktik şərhidir. Azərbaycan həm Rusiya, həm də İranla quru sərhədinə malik yeganə dövlətdir. Bu iki ölkənin imperiya nostalgiyası və özlərinin "təxiri hüquqları" əsasında qonşularının suverenliyinə yanaşma tərzi Azərbaycanın milli təhlükəsizliyini daim risk altında saxlayır. Bu baxımdan, Azərbaycan əleyhinə mümkün hərbi avantüraların qarşısını alan yeganə faktor, bu niyyətlərin nəticələrinin hələ də tam hesablanmamasıdır. Bu öz növbəsində, preventiv strateji güc nümayişinin aktuallığını gündəmə gətirir. Azərbaycanda Türkiyənin hərbi bazasının yerləşdirilməsi realıqda həm strateji, həm hüquqi, həm də diplomatik aspektlərdən ciddi şəkildə ölçülüb-biçilməlidir. Strateji baxımdan belə bir addım Azərbaycanın təhlükəsizlik çetirini genişləndirər, xüsusilə Zəngəzur dəhlizi ətrafında baş verən hərbi-siyasi proseslərdə Ankaranın aktiv iştirakı üçün hüquqi əsas yaradır.

Rusiya və İran üçün isə bu, çoxdan formalaşmaqda olan "Azərbaycan-Türkiyə hərbi ittifaqı"nın fiziki təcəssümü olacaqdır. Bu isə deterrans, yeni qarşı tərəfi təcavüz fikrindən çəkəndirmək baxımından effektiv ola bilər". **E.Mirzəbəylinin fikrincə, diplomatik baxımdan məsələ daha mürəkkəbdir:** "Azərbaycanın balans siyasəti, yeni Rusiya ilə qarşıdurmadan uzaq durmaq, İranla açıq ziddiyyətlərdən yayınmaq xətti bu günə qədər ölkəyə həm suverenlik, həm də iqtisadi sabitlik baxımından ciddi dividendlər gətirib. Belə bir hərbi baza təşəbbüsü hər iki dövləti açıq şəkildə Azərbaycanı "qərb alətinə" çevirməkdə ittiham etməyə vadar edə bilər və bu, regionda daha sərt ritorikanın, bəlkə də hibrid təzyiqlərin artmasına səbəb ola bilər". **Millət vəkili qeyd etdi ki, Pakistanın bu prosesə cəlb edilməsi həm rəmzi, həm də əməli dəyər daşıya bilər:** "Pakistan Azərbaycanı ərazi bütövlüyünü tam şəkildə dəstəkləyən nüvə dövləti kimi mühüm tərəfdaşdır. Belə bir addım həm də İslam dünyasında Azərbaycanın mövqeyini möhkəmləndirə bilər. Lakin bu, İran üçün açıq çağırış anlamına gələcək. Tehran üçün həm NATO üzvü olan Türkiyənin, həm də nüvə dövləti olan Pakistanın sərhəddə hərbi varlığı ideoloji, həm də hərbi ritorikanın kəskinləşməsinə gətirib çıxara bilər". **E.Mirzəbəyli hesab edir**

Samir Şərifov BMT-nin konfransında

Azərbaycan BMT-nin İnkişaf üçün Maliyyələşdirmə üzrə 4-cü Qlobal Konfransına (FFD4) qatılıb. "Report" xəbər verir ki, tədbirdə Azərbaycanı Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə baş nazirin müavini Samir Şərifovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti təmsil edib.

Nümayəndə heyətinə Azərbaycan maliyyə nazirinin birinci müavini, İspaniyadakı səfir, Xarici İşlər Nazirliyinin Beynəlxalq İnkişafa Yardım Agentliyinin direktoru, Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının katibi, Nazirlər Kabineti, Xarici İşlər və İqtisadiyyat nazirliklərinin məsul vəzifəli şəxsləri daxildir.

Eyni zamanda COP29-un prezidenti, Azərbaycan Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi iştirak edir.

İlk iş günündə konfransın prezidenti və digər seçkilər orqanlarına keçirilən seçkilərdə Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri konfransın vitse-prezidentlərdən biri olaraq seçilib.

Hər 10 ildən bir keçirilən 164 dövlətin və 49 beynəlxalq təşkilatın iştirak etdiyi BMT-nin İnkişaf üçün Maliyyələşdirmə Konfransı dayanıqlı inkişaf məqsədlərini dəstəkləmək üçün maliyyə resurslarının, siyasətlərin və beynəlxalq əməkdaşlığın səfərbər edilməsi və uzlaşdırılması üzrə global platformadır. İlk dəfə olaraq Avropa ölkəsində baş tutan konfransın gündəliyinə borcun idarə edilməsi və yeni islahatların təşviqi, beynəlxalq vergitutma prosesində vergidən yayınma hallarını aradan qaldırmaq üçün çərçivə və konvensiyaların təkmilləşdirilməsi, iqlim dəyişikliyi ilə inkişaf üçün maliyyələşmələr arasında qarşılıqlı inteqrasiya kimi mövzular daxildir.

ki, "Güc yolu ilə sülh" realist, lakin riskli ssenaridir: "Azərbaycan isə nə təcrid olunmalı, nə də təhdidlərə qarşı zəif görünməlidir. Doğru formada, doğru zamanda və doğru tərəfdaşlarla güc nümayişini hər zaman sülhün mühüm aləti olaraq qalır. Bu mənada "unut" mesajı verilməlidir, bu, təkə hərbi texnika ilə deyil, diplomatik çevikliklə və strateji zəkayla da verilməlidir. Azərbaycanın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün təkə silah və əsgər kifayət etmir. Bunun üçün artıq özünü dəfələrlə, o cümlədən Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad edilməsi prosesində bürüzə verən siyasi iradə, strateji düşüncə və müttəfiqlərlə etibarlı əməkdaşlıq modeli lazımdır. Çünki bugünkü dünyada güc təkə ordunun böyüklüyü ilə deyil, həm də tərəfdaşların etibarlılığı ilə ölçülür".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu xatırladı ki, Türkiyənin Azərbaycanda hərbi baza təsis etməsi fikrini az qala 20 ildən çoxdur söyləyir: "Bəziləri mənimlə mübahisə edirdilər ki, Azərbaycan balanslı xarici və təhlükəsizlik siyasətinə üstünlük verdiyinə görə, qardaş ölkə də olsa, Türkiyənin Azərbaycanda hərbi baza təsis etməsi guya ölkəmizin maraqlarına cavab vermir. Bunu söyləyənlər Azərbaycanın Rusiya və İranla yaxşı münasibətlərinə isti-

nad edirdilər. Həmin o "yaxşı" münasibətlər?" Politoloq yadda salıb ki, iranlı rəsmilər, diplomatlar və yüksək rütbəli generallar və onlara bağlı saytlar İsrailə müharibədən sonra Azərbaycan əleyhinə açıqlamalar verirlər: "Rusiya da Azərbaycanla normal münasibətləri pozub, təyyarə olayı, üstəgəl azərbaycanlıların Rusiyada sıxışdırılması, işğəncələr vəziyyəti gərginləşdirib".

E.Şahinoğlu bildirdi ki, Azərbaycan Ermənistan-dan güclü dövlətdir, yüz dəfə də müharibə etsək, qələbə qazanarıq: "Ancaq qarşımızda Rusiya və İranın məkrli planları olduğunda bizə qarşı təxribatlar ola bilər. Belə olan halda yeganə alternativimiz Türkiyə ilə hərbi əməkdaşlığı üst səviyyəyə qaldırmaqdır. Yeni Türkiyənin Azərbaycanda bir neçə hərbi bazasını təsis etmək lazımdır. Türkiyənin quru və hərbi hava qüvvələrinə aid bazalar Azərbaycanın ən azı iki bölgəsində formalaşdırıla bilər. Türkiyənin belə bir təcrübəsi var, Qəterdə hərbi bazası var. Bu, Azərbaycana ona görə lazımdır ki, Rusiya və İrandakı sovinist dairələr Azərbaycana qarşı məkrli planlarını həyata keçirmək istəsələr, qarşılarında Azərbaycanla yanaşı Türkiyəni də görməlidirlər. Bu amil onları anti-Azərbaycan mövqeyindən çəkəndirməlidir".

Q E.PASASOY,
"Yeni MİSAVAT"

2025-ci ilin iyun ayında "Courrier France 24" xəbər portalı Fransanın dövlət nüvə şirkəti "Orano" tərəfindən Ermənistanla zəifləşdirilmiş uran tullantılarının gizli şəkildə daşındığını ifşa edib. Bu tullantılar ekoloji baxımdan son dərəcə həssas bir ərazi olan Dilican Milli Parkında - nadir və nəslə kəsilmək təhlükəsi ilə üzlənmiş canlıların yaşadığı biosfer qoruğunda saxlanılır.

Fakt ictimaiyyət və ekologlar arasında ciddi narahatlıq doğurub. Amma məsələ təkcə ekoloji fəlakət təhlükəsi ilə bitmir - araşdırmada Ermənistan hakimiyyətində korruptsiya elementlərinin olduğu da üzə çıxır.

"Orano" şirkəti illərlə nüvə yanacağına və radioaktiv tullantıların saxlanması üçün əsasən Rusiyadan istifadə edib. Lakin Ukrayna müharibəsi fonunda Rusiyaya tətbiq olunan sanksiyalar bu marşrutu qeyri-mümkün etdi. Alternativ axtarışında olan "Orano"-nun seçimi gözənilməz şəkildə Ermənistanla yönəldi - bu qərar, 2025-ci ilin fevralında Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyanın Parisə etdiyi səfərdən cəmi bir neçə həftə sonra verildi. Həmin səfərdə Paşinyan Fransa prezidenti Emmanuel Makron və enerji rəsmiləri ilə görüşlər keçirmişdi. "Orano"-nun daxili sənədlərinə əsasən, bu görüşlərdən sonra Ermənistanla tullantıların daşınmasına dair qərar qəbul olunub və ilk partiya 2025-ci ilin iyununda Dilican qoruğuna getirilib.

Zəifləşdirilmiş uran - zənginləşdirilmiş uranın istehsal prosesi zamanı yaranan, lakin hələ də radioaktiv və toksik xüsusiyyətini saxlayan bir maddədir. Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinin (MAQATE) məlumatına görə, belə maddələrin saxlanması və ya utilizasiyası "nüvə yanacaq dövryyəsinin arxa mərhələsi" sayılır və ciddi nəzarət tələb edir.

"Environmental Protection First (EPF)" Koalisiyası Fransanın urantərkibli radioaktiv tullantıları Ermənistanın Azərbaycanla şərti sərhədinə yaxın ərazilərə yerləşdirməsi ilə əlaqədar bəyanat yayıb. **Bəyanatda deyilir:** "Biz - "Environmental Protection First (EPF)" Koalisiyasının üzvləri Fransanın nüvə yanacağı nə-

həngi - "Orano" dövlət şirkətinin urantərkibli radioaktiv tullantıların bir hissəsini Ermənistanın Azərbaycanla şərti sərhədinə yaxın ərazilərə yerləşdirməsini Azərbaycanla qarşı yeni ekoloji müharibə kimi qiymətləndiririk.

Fransa mediasının məlumatlarına görə, bu prosese 2025-ci ilin iyunundan başlanılıb, nüvə tullantılarının ilk hissəsi artıq Ermənistanın Dilican Milli Parkının ərazisinə yerləşdirilib. Göyçə gölünün şimalında olan bu park bütünlüklə Ağstafa çayının hövzəsində 1100-2800 metr yüksəklikdə yerləşir, su axıntıları Ağstafa çayı vasitəsilə Kür çayına daşınır. Parkın ərazisi Gədəbəy, Tovuz, Ağstafa və Qazax rayonlarına yaxın olduğu üçün bütövlükdə Azərbaycanda biomüxtəliflik təhdid altındadır", - deyə bəyanatda bildirilir.

Ermənistan hakimiyyəti Fransa mediasında yayılmış məlumatları guya "dezinformasiya" adlandırırsa da, faktı yerində yoxlamağa imkan vermir.

"Biz - "Environmental Protection First (EPF)" Koalisiyası olaraq, baş nazir Nikol Paşinyanı Azərbaycan QHT-lərinə Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentliyin və digər beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri ilə birgə Ermənistanın Azərbaycanla şərti sərhədinə yaxın ərazilərdə radioaktiv tullantılarla əlaqədar monitorinq aparmağa şərait yaratmağa çağırırıq", - deyə bildirilir.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Ermənistanın "böyük bacısı"-nın onu nə üçün dəstəklədiyinin bir daha sübut olunduğunu qeyd etdi: "Bu çox ciddi, narahatedici məlumatdır. Düzdür, Ermənistan və Fransa bunu həqiqətə uyğun ol-

Ölkəmizin qərb rayonlarına nüvə tullantıları təhdidi

Deputat və hərbi ekspertdən həyəcan təbili; "Fransa tək Azərbaycanı deyil, bütöv bir regionu nüvə təhlükəsi zonasına çevirib"

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin hərbi polisinin keçmiş rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov bunun Ermənistan tərəfindən atılan çox təhlükəli bir addım olduğunu söylədi: "Fakt dəqiqliyi ilə yoxlanılmalıdır. Əgər Azərbaycan sərhədlərinə yaxın məsafədə belə bir addım atılıbsa, məsələnin üzərinə ciddi şəkildə gedilməlidir. Burada bir fakt da var ki, əgər hansısa bir dövlətin sərhədinə yaxın ərazidə belə bir addım atılırsa, mütləq şəkildə həmin dövlətlə bu razılaşdırılmalıdır. Bilirsiniz ki, ermənilər bir neçə il öncə belə bir addım atmaq istədilər. Amma dərhal hərəkətə keçdik, Naxçıvanda Amerika şirkətləri tərəfindən tikiləcək müəssisənin inşasını dayandırdıq. O zaman Azərbaycan tərəfi çox ciddi tələblər irəli sürmüşdü. Güman edirəm ki, bu məsələdə də Azərbaycan hakimiyyəti ciddi tələblər irəli sürməlidir. Ümumilikdə monitorinq keçirilməlidir. Əgər yazıda olanlar əksini taparsa, mütləq formada ciddi tədbirlər görülməlidir. Dilican Milli Parkı Göyçə gölünü, eləcə də bir hissəsi Gədəbəy, Tovuz, Qazax, Ağstafaya yaxın əraziləri əhatə edir. Axan çayının da hər biri Kürə tökülür. Bu da böyük bir ekoloji fəlakət yarada bilər. Bunun təsirləri təkcə Azərbaycan tərəfə deyil, Gürcüstana da ola bilər. Bu məlumata laqeyd yanaşmaq olmaz. Məsələnin üzərinə sona qədər gedilməlidir".

□ **Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

mayan məlumat adlandırırsalar da, amma faktiki bir çox məsələlər üzə çıxır. Fransanın nədən Ermənistanla çox isti bir "bacı" münasibəti göstərməsinin də sirri məhz burdadır. Fransa Afrikadakı keçmiş müstəmləkələrində ciddi şəkildə məğlubiyyətə uğradıqdan sonra nüvə tullantılarını basdırmaq üçün onun üçün əlverişli bir yer axtarırdı. Onun Ermənistanla belə yaxın münasibəti, Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsinə dəstəkləməsinin bir səbəbi də məhz həmin tullantıları basdırmaq üçün Ermənistanın poliqon kimi istifadə etməkdən ibarətdir. Orta da olan məlumat göstərir ki, onun təhlükəsizliyinə heç bir qərantıya yoxdur. Onun Ağstafa çayının üst hissəsində yerləşməsi səhəri gün zə-

lə, yaxud bir baxımsızlıq ucbatından həmin tullantıların Kür çayına, oradan da Xəzərə tökülməsinə səbəb ola bilər. Bir sözlə, Fransa tək Azərbaycanı deyil, bütöv bir regionu nüvə təhlükəsi zonasına çevirib. Bu məsələyə BMT Təhlükəsizlik Şurası, MAQATE ciddi münasibət bildirməlidir. Şübhəsiz ki, Azərbaycan bu məsələnin ciddiliyini beynəlxalq aləmə çatdıracaq. Fransa etdiyi bu hərəkətlərə görə cavab verməlidir. Prezident Makronun siyasəti bu regionu böyük bir təhlükə altına alır. Ermənistanın bundan qazancı onlar üçün böyük sayılan pul mükafatı ola bilər. Amma uduzan axı regiondur. Azərbaycan öz təhlükəsizliyi üçün olan belə bir təhdidə göz yuma bilməz. Bir daha qeyd edirəm ki, Fransa etdiyi bu hər-

"Metsamor"-un yerinə daha təhlükəli AES sınağı

AEBA dərhal Ermənistanla qarşı tədbirlər görməlidir

Ermənistan Cənubi Qafqaz regionu üçün atom elektrik stansiyaları və nüvə enerjisi ilə bağlı ciddi təhlükə mənbəyinə çevrilməkdə davam edir. Erməni hökuməti ölkəni Qərbin sınaq meydançasına çevirməklə yanaşı, nüvə tullantılarını qəbul etməklə yeni təhlükənin yaranmasına rəvac verib.

"Report" xəbər verir ki, uzun illərdir Ermənistanda fəaliyyət göstərən "Metsamor" AES-lə bağlı region ölkələrinin narahatlığı nədənsə bu məsələdə həssas olan Qərb tərəfindən qulaqardına vurulur. Sözügedən stansiyanın bloklarından birinin qəzalı vəziyyətdə olması, köhnə texnologiyalardan istifadə, ərazinin seysmik zona olması bu günə qədər də beynəlxalq strukturların ciddi reaksiyasına səbəb olmayıb. AES-in bölgənin ekologiyasına vurduğu ziyan, içməli su mən-

bələrini zəhərləməsi, onkoloji xəstəliklərin artmasına səbəb olması nüvə enerji sammitlərinin, MAQATE rəhbərliyinin nədənsə gözündən yayınır. Bu, hər zaman olduğu kimi, Qərbin və bir sıra beynəlxalq təşkilatla-

rın ikili standartından xəbər verir. Hələ bu da azmış kimi, İrəvan və Moskva 2026-cı ildən sonra "Metsamor" AES-in ikinci enerji blokunun istismar müddətinin artırılmasını müzakirə edə bilər.

Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, bu stansiya Rusiyanın Ermənistandakı ən təsirli rıçaqlarından biridir və AES-lə bağlı qərarlar birbaşa Kremldə verilir. Məsələn, 2000-ci ildə Al stansiyanın fə-

aliyyətini dayandırmaq üçün İrəvana 138 milyon avro təklif edib. Amma erməni hökuməti məbləğin azlığını bəhanə gətirərək, bundan imtina edib. Təbii ki, bu rıçaqı itirmək istəməyən Moskva buna etiraz edib.

Bundan əlavə, AES-lərin soyudulması çox vacib şərtidir ki, Ermənistan bu baxımdan ciddi problem yaşayır. "Metsamor"-un soyutma sistemi üçün lazım olan su ehtiyatları yetersizdir. Bu da fövqəladə hadisə zamanı soyutma sisteminin işləməməsi və radiasiya sızma ehtimalını qüvvətləndirir.

Rusiyanı regiondan sıxışdırıb çıxarmaq, rıçaqlarını zəiflətmək istəyən Vaşinqton İrəvana kiçik modul nüvə reaktorlarını inşa etməyi təklif edib. Bu addım Rusiyaya qarşı olmaqla yanaşı, yeni layihəni ABŞ-dan çox uzaqda,

Ermənistanda sınaqdan keçirmək də deməkdir. Sözügedən layihələr ABŞ-da artıq fiaskoya uğrayıb və Ağ Ev bu layihələri yenidən sınaqdan keçirmək üçün təcrübə dövsənı axtarır. Qərbin marioneti sayılan Ermənistan isə istənilən layihəyə canla-başla razılaşır. Beynəlxalq hesabatlarda da dəfələrlə "Metsamor"-la bağlı qeydlər olunsada, stansiyanın ciddi ekoloji və humanitar fəlakətə səbəb ola biləcəyi yazılsa da, Al və digər beynəlxalq təşkilatlar Ermənistanla münasibətdə qeyri-adi biganəlik nümayiş etdirir.

Bütün bunlar beynəlxalq ictimaiyyət üçün də ciddi siqnaldır. Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentlik dərhal Ermənistanla qarşı tədbirlər görməli və bu ölkədəki atom obyektlərinin təhlükəsizliyi, Dilican dərəsindəki vəziyyət ciddi şəkildə yoxlanılmalıdır. Əks halda, Ermənistanın məsuliyyətsizliyi region üçün yeni Çernobıl faciəsinə çevrilə bilər.

□ **"Yeni Müsavat"**

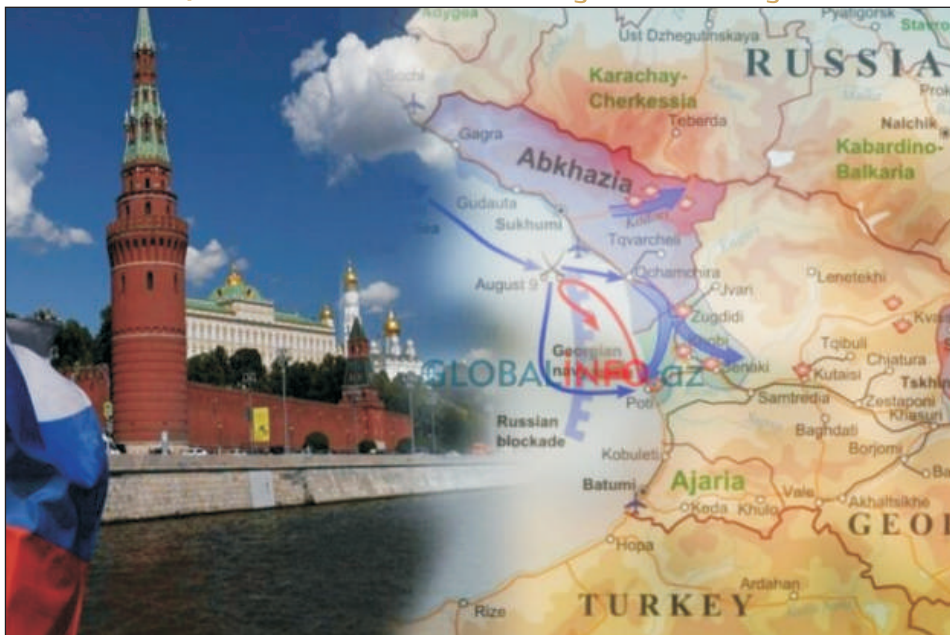
"Qafqaz evi" yaratmaq yenidən gündəmdə

Cənubi Qafqazın Rusiyadan xilasının açarı birləşməkdir

Ukrayna ilə həlledici ola biləcək yay döyüşlərinə hazırlaşan Rusiya Cənubi Qafqazda vəziyyəti gərginləşdirmək xətti seçib. Ermənistanın nəzarəti xeyli itirən Moskva hələ ki "təslim olmur". Lavrovun Ermənistanın daxili məsələlərinə kobud şərtləri bunun sübutudur. Ekspertlərə görə, Qafqazda silahlı münaqişə hazırda Moskvanın marağında deyil, amma Kreml heç regionda sabitlik də istəmir. Kreml onu da başa düşür ki, Cənubi Qafqazda geopolitik şərtləri ciddi şəkildə dəyişmək şansları qətiyyənlə mövcud deyil.

Xatırladaq ki, Vətən müharibəsindən sonra Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı yeganə real tərəfdaşı Azərbaycandır və bu reallıq hələ ki dəyişilməz olaraq qalır. Ermənistanın Rusiyadan illər boyu faydalandığına, KTMT-də passiv təmsilçiliyini davam etdirməsinə baxmayaraq, İrəvanın son 5 ildə Kremlin maraqlarına dəfələrlə xəyanət etdiyi hamıya məlumdur. Ermənistanın KTMT-nin təlimlərində nümayişkarənə şəkildə iştirak etməməsi, bu qurumun hərbi-siyasi əhəmiyyətini heçə sayan bəyanatlar səsləndirməsi, Avropa İttifaqının monitorinq missiyasını öz ərazisində yerləşdirməsi, birmənalı şəkildə Qərblə əməkdaşlığa köklənməsi və s. kimi addımlar Ermənistanın öz tarixi mütəfiqi olan Rusiyanı açıq şəkildə "xərclədiyini" göstərir. Belə olan halda, Rusiyanın Yekaterinburqdakı zorakılıqla Cənubi Qafqazdakı yeganə tərəfdaşı olan Azərbaycanda ciddi narazılıq yaratması, rəsmi Moskvanın bu regionda tamamilə təklənməsi, yeganə tərəfdaşını da itirməsi ilə nəticələnə bilər. Bunun isə Rusiya üçün sadəcə iqtisadi müstəvidə deyil, həm də siyasi-diplomatik, mənəvi-psixoloji baxımdan necə böyük itkilərlə nəticələncəyini izah etməyə lüzum yoxdur.

İllərdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqazda lider ölkə statusunu saxlayır. Bölgədə enerji xətinə çevrilməsi, iqtisadi inkişaf və siyasi sabitliyi, eləcə də ordu quruculuğundakı uğurları Azərbaycanın liderliyinə şübhə yeri qoymur. Vətən müharibəsində parlaq qələbədən, işğaldakı torpaqlarında suveren hüquqlarının bərpasından sonra isə

Azərbaycanın regionda mövqeyi daha da möhkəmlənib.

Dövlət başçısı İlham Əliyev hələ Vətən müharibəsinin davam etdiyi günlərdə xarici mediaya verdiyi müsahibələrdə "regionda yeni situasiya yarandığını" xüsusi qeyd edirdi. "Yeni situasiya" təkcə Azərbaycanın müharibədə ədalətli mövqeyini ehtiva etmirdi, həm də müharibədən sonra bölgədə qüvvələr nisbətinin yenidən formalaşacağına açıq işarə idi. Prezident açıqlamalarında qardaş Türkiyənin regionda söz sahibinə çevrildiyini də xüsusi vurğulayırdı və bölgəmizdə yeni əməkdaşlıq formatlarının yaranacağını anons edirdi. İlham Əliyev dekabrın 31-də xalqa müraciətində xüsusilə Ermənistanın ünvanlı çağırışları analitiklərə yeni situasiyanın adını (və ya adlarından birini) tapmağa imkan verdi: "Qafqaz evi..."

Prezident məhz həmin müraciətində regionun enerji təhlükəsizliyi, iqtisadi inkişaf xəritəsini yenilədi, Ermənistanı "getmiş olsa da, qatara minməyə" çağırırdı.

Təhlilçilər deyir ki, Cənubi Qafqazda sülh və sabitlik üçün yeganə çıxış yolu var. Üç ölkənin bir masada oturması və regionu bərabər qorumaları ən düzgün yoldur. Bunun üçün ilk növbədə bir-birlərinə qarşı iddialardan geri çəkilməlidirlər. Rusiya bu birlikdən qorxur, çünki bu birlik onun bölgədə varlığına zərər verir.

Cənubi Qafqaza Rusiya nəzarətinin birlik və mütəfiqlik yolu ilə qarşısı alınmalıdır. Cənubi Qafqazda əsl sabitlik

və inkişaf yalnız bu bölgənin qərarları ilə mümkündür. Əgər bu üç ölkə - Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan biri-birləri ilə danışmağı, mübahisə yox, əməkdaşlıq etməyi, savaş yox, sülh qurmağı bacarsalar, bu bölgənin taleyini heç bir Rusiya generalı dəyişə bilməz. Bu baxımdan yeni vəziyyətdə "Qafqaz evi"nin indi reallaşması nə qədər mümkündür? Ermənistan Moskvadan qopub, Gürcüstan tərəddüd etsə də, Moskva ilə yol getməyin təhlükəli olduğunu anlayır.

Politoloq Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiya heç zaman Cənubi Qafqaz ölkələrinə münasibətdə səmimi olmayıb: "İstər Çar Rusiyası dövründə, istər SSRİ zamanında, istərsə də SSRİ-dən sonrakı dövrdə Rusiya Cənubi Qafqazı özünün təbəəsi kimi görüb. Heç zaman bu üç respublikanın müstəqilliyini həzm edə bilməyib. Bu ölkələrə ən müxtəlif problemləri də buna görə yaradıb. Gürcüstanın ərazisinin müəyyən hissəsini birbaşa özü işğal edib və bununla ölkəni özünə asılı vəziyyətdə saxlamaq məqsədi güdüb. Ermənistanı isə Azərbaycana qarşı müharibəyə qaldırıb, Azərbaycanın ərazilərinin işğalı üçün Ermənistanı dəstək verib, Qarabağda separatizm ocağı yaradıb. Bu siyasəti Rusiyanın əslində Ermənistanı sevməsindən irəli gəlirdi. Məqsəd Cənubi Qafqaz ölkələri arasında heç zaman bitməyən düşmənçilik yaratmaq olub. Rusiya "parçala, hökm sür" siyasətini

Cənubi Qafqazda bu şəkildə yürüdü. Nəticədə Ermənistan Rusiyadan asılı vəziyyətə düşüb və Paşinyan hökuməti bu asılılıqdan xilas olmaq üçün neçə ildir çırpınır, lakin ciddi nəticə alınmır. Azərbaycan isə 30 il torpaqlarının işğalı nəticəsində böyük məhrumiyyətlərlə üz-üzə qalıb, ölkə sarsıntılar yaşayıb, işğal Azərbaycanın iqtisadiyyatına böyük zərbələr vurub. Belə vəziyyətdə Rusiya özü yaratdığı münaqişədə özünü vasitəçi kimi sıırıb. Vasitəçi kimi illər uzununu yalnız öz maraqlarını yeritməyə çalışıb. Bir sözlə, uzaq və yaxın tariximiz göstərir ki, Cənubi Qafqazın xilas yolu ötən əsrin əvvəlində irəli sürülən və bu yaxınlarda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən gündəmə gətirilən "Qafqaz evi" ideyasının reallaşdırılmasından keçir. Bölgənin hər üç dövləti bu ideya ətrafında vahid mövqə nümayiş etdirib birgə hərəkət etməsə Rusiya bu bölgədə istədiyini edəcək. Rusiya nəhayət Cənubi Qafqaz birliyini, bölgənin üç dövlətinin bütün problemləri dəfə edib Rusiya təhlükəsinə qarşı vahid mövqədə olduğunu görməlidir. Bir-birimizlə savaş aparmağımız həmişə Rusiyanın faydasına, özümüzün isə zərərinə olub. Bunun nəhayət dərk etməliyik".

Politoloq vurğuladı ki, "Qafqaz evi" ideyası məhz bu birliyi özündə ehtiva edir: "Onun reallaşmasında Azərbaycan maraqlı olduğunu ən yüksək səviyyədə elan edib. Gürcüstan da Cənubi Qafqazın üç ölkəsinin sıx əməkdaşlıq modelində

Rəsmi Bakıdan Moskvaya nota - Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmayın!

1 iyul tarixində Azərbaycan Respublikasının Rusiya Federasiyasındakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Rəhman Mustafayev Rusiya Xarici İşlər Nazirliyində görüşündə ilk növbədə Yekaterinburqda qanunun ciddi şəkildə pozularaq, aralarında Azərbaycan və Rusiya vətəndaşları olan soydaşlarımızın qətl və xüsusi qəddarlıqla döyülərək xəsarət alması ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının etiraz notası qarşı tərəfə təqdim olunub.

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Ayxan Hacıadə 1 iyul 2025-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Rusiya Federasiyasındakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Rəhman Mustafayev Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinə çağırıldığı, Yekaterinburqda baş verən hadisələr, eləcə də Rusiyanın "Rossiya seqodnya" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin filialı olan "Sputnik-Azərbaycan"ın ofisində həyata keçirilən tədbirlərə bağlı məsələlərin müzakirə olunduğu barədə Rusiya XİN-in məlumatını şərh edərkən bildirib.

Qeyd edilib ki, notada, bununla yanaşı, Rusiya hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən həmvətənlərimizin dindirilməsi zamanı tətbiq edilən işgəncə və ləyaqəti alçaldan hərəkətlərdən istifadə edilməsinə görə qəti etiraz bildirilib.

"Hüquq-mühafizə orqanlarının bu hərəkətlərinin Rusiya Federasiyasının qanunvericiliyinin və beynəlxalq səviyyədə qəbul olunmuş əsas insan hüquq və azadlıqlarının pozuntusu olduğu diqqətə çatdırılıb.

Bununla yanaşı, reydlərin təşkili və keçirilməsi zamanı azərbaycanlılara qarşı nümayiş etdirilən etnik dözümsüzlük, bu kimi halların Rusiya mediasında işıqlandırılmasının ciddi narahatlıq doğurduğu bildirilib.

Rusiya hüquq-mühafizə orqanlarının qanunsuz hərəkətlərinin, həmvətənlərimizin qətlinin və ağır yaralanmasının Azərbaycan Respublikası ictimaiyyətində son dərəcə mənfi reaksiyaya səbəb olduğu qeyd edilib.

Rusiya tərəfindən bu hücumların hərtərəfli və obyektiv araşdırılması, habelə təqsirlərin Rusiya Federasiyasının mövcud qanunvericiliyinə uyğun olaraq məsuliyyətə cəlb edilməsi üçün təcili tədbirlər görülməsi tələb olunub.

"Rossiya seqodnya" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin filialı kimi təqdim edilən "Sputnik-Azərbaycan"ın ofisində həyata keçirilən tədbirlərlə bağlı səfir öz növbəsində ölkəmizin mövqeyini qarşı tərəfin diqqətinə çatdırıb.

Azərbaycan Respublikasının hüquq-mühafizə orqanlarının ofisdə həyata keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri ölkəmizin qanunvericiliyinə və beynəlxalq öhdəliklərinə tam uyğundur.

Məlum olduğu kimi, cari ilin 12 fevral tarixində "Rossiya seqodnya" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyi Federal Dövlət Unitar müəssisəsinin Bakı filialının rəhbəri XİN-ə çağırılaraq, onların ölkəmizdə filial və nümayəndəlik kimi fəaliyyət göstərməsi üçün hüquqi əsas olmadığı diqqətə çatdırılıb və filialın fəaliyyətini 3 gün ərzində dayandırması haqqında bildiriş qarşı tərəfə təqdim edilib. Buna baxmayaraq, qeyd edilən filialın akkreditasiyası ləğv edilmiş Rusiya Federasiyası vətəndaşları və filial qanunsuz şəkildə fəaliyyətini davam etdirib.

Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatında da qeyd edildiyi kimi, hazırda sözügedən qanunsuz fəaliyyətlə bağlı Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri üzrə cinayət işi başlanılıb və istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Bununla əlaqədar, Rusiya tərəfinin narazılığının heç bir əsası olmadığı diqqətə çatdırılıb və Rusiya tərəfi Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmamağa çağırılıb.

Rusiya hüquq-mühafizə orqanlarından fərqli olaraq, Azərbaycan tərəfinin tədbirlərinin və onların həyata keçirilmə tərzinin tam qanuni olduğu bildirilib, - Ayxan Hacıadə qeyd edib.

Ümumilikdə, Rusiya tərəfindən həyata keçirilən qeyd edilən fəaliyyət və hərəkətlərin iki ölkə arasında ikitərəfli münasibətlərə zidd olduğu xatırlanıb.

marafılı olduğunu bəyan etdi. Burada zəif bənd yəndə Ermənistan qalır. Ermənistan özündə güc tapıb məsələyə müsbət yanaşsa və əməli addımlar atsa, məsələnin reallaşması mümkün olar".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Pensiyaya çıxan cin

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Iyul ayının 1-dən əmi, dayı, bibi, xala uşaqlarının evlənməsinə qoyulan qanuni qadağa qüvvəyə mindi. Hesab edirəm ki, burada xarici qara qüvvələrin pis niyəti öz rolunu oynamışdır. Axı onlar dünyada müsəlmanların artımından böyük narahatçılıq keçirirlər! Müsəlmanlar arasında isə qahım nikahları vacibdir. Məkrühdür, naharamdır, həttə hədisə görə əmioğlu ilə əmi-qızının nikahı göyün yeddinci qatında, cinlər padşahı Ümmül-səbiyan tərəfindən şəxsən kəsilibdir.

Xalaoğlu ilə bibiqızının mazaqlaşmasına digər cin Gulğul ibn Hənnas baxır. Bacanaqla yeznənin nikahı Mətkun əbu Arizin yurisdiksiyasındadır, qayınana ilə kü-rəkənin qoşulub qaçmağı isə Əsəməli Təmrinin "yaxşı yol" diləməyindən sonra mümkündür.

Yeri gəlmişkən, bugünlərdə bir nəfər qahım (təəssüf ki, xalam qızı deyil, yoxsa bunu tutub ikinci dəfə evləndim, lap qanun pozuntusu hesabına olsa da) Vatsapda Həcc ziyarətinin müsbət cəhətləri haqda maraqlı söhbət paylaşmışdı. Belə qandım ki, bu söhbəti edən Bakıda və ya Abşeron yarımadasındakı hansısa məscidin mübarək axundu və ya imamıdır. İmam həmin videoda Həcc ziyarətinə kasıbların getməyinin o qədər vacib olmadığını əsaslandırır. Və orada çox xoşuma gələn bir cümlə işlətdi: "Əgər sən pulun çatmırsa getməyə, yaxşı olar hansısa Həccə gedənin ailəsinə burfda baxasan, ona qayğı göstərsən".

Vallah, elə bu cür də söylədi. Məsələn, təklifdən belə ayan olurdu ki, kimin pulu yoxdursa, canı çıxsın Hacı Qalib 37-ci dəfə ziyarətə gedəndə onun ev-əşiyinin qulluğunda dursun. Bir həcinin həyət-bacasını 7 dəfə süpürmək təxminən Mərvə təpəsinin ətrafına 60 dəfə fırlanmağın bədəli imiş. Əlbəttə, saat əqrəbinin tərsi istiqamətində süpürsən daha məqbuldur.

Fürsətdən istifadə edərək Xamneyi müəllimin qardaş İran cəməatini bəni-İsrail üzərində möhtəşəm qələbə münasibətilə təbriklərinə gec də olsa qoşuluram. Bu çox yaxşı haldır. Məsələn, biz də tez-tez futbol üzrə dünya çempionu oluruq. "Neftçi"-nin UEFA kuboklarını yığmaq üçün AFFA ayrıca anbar kirayələmişdir.

Qayıdaq mövzuya. Mövzu isə qahım evliliyi idi. Məhz bu qadağanın qüvvəyə minməsi ərəfəsində nikah şöbələrində güclü basabas yaranmışdı. Bütün qahımlar çalışdı 1 iyulacan kəbin evinə qədəmlərini qoysunlar. Deməli, gələn yaz, 9 aydan sonra, inşallah, bizi növbəti sağlam nəsil gözləyir.

Ümumiyyətlə, qahımlıq vacib bəşəri faktordur. Sivilizasiya məhz qahımlıq əlaqələri sayəsində qabağa gedir, tərəqqi tapır. Bu haqda atalarımız da yaxşı demişdir: "Yaxın qahım, uzaq qonşudan yeydir", "Xalamın vəzifəsi olsaydı, ona dayı deyərdim", "Dədəmizi öldürək, görüna and içək", "Məhləmizdə bir quyu var, əmiqızı" və sairə. Axırncı isti yay aylarında özəlliklə aktual təklifdir.

Ancaq proses müasir dövrün tələblərinə də cavab verməlidir. Artıq qahımlıq əlaqələri əmi-dayı, xala-bibi kimi primitiv platformalardan çıxmali, icra başçısı-prokuror, rəis-deputat, nazir-komitə sədri, bələdiyyənin katibinin oğlu-selsovetin müdirinin balaca nəvəsi və sairə müstəvilərə daşınmalıdır. Allaha şükür, hələlik bu cür qahımlıq əlaqələrinə, belə nikahlara hər hansı qadağa qoyulmayıb. Həttə bəzən bu tip nikahlar əlaqədar orqanlar tərəfindən mükafatlandırılır, gələcəkdə doğulan sağlam nəsil əmlik vaxtından dövlətçilik proseslərinə cəlb olunur.

Yadımdan çıxmamış, iyul ayı zənənlərin pensiya yaşının daha 6 ay artması ilə də yadda qaldı. Bu isə artıq uzunömürlülər diyarı olmağımıza görədir. Zənən var idi, seçkidə intervü vermişdi, 130 yaşına çatıbmış. Təbii ki, belə olan halda pensiya yaşı 100-120 olsa düzgündür.

İndi söz əlaqədar cinlərin... üzr istəyirəm, təşkilatlarıdır. Yazın görüm siz haçan pensiyaya çıxırsınız.

"Rusiya Ermənistanla məktub hazırlayır, məktubda onun Avropa İttifaqı ilə yaxınlaşma normaları ilə Avrasiya İqtisadi İttifaqının (Aİİ) qaydaları arasında ziddiyyətləri qeyd edir". Bunu TASS-ın sualını cavablandıran Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk deyib.

"Mən həmkarım Mher Gerbertoviçə (Ermənistanın baş nazirinin müavini Qriqor-yan) ünvanlanmış məktubu imzalamağa hazırlaşsam ki, bu hərəkətlər, fikrimizcə, Avrasiya İqtisadi İttifaqının normalarına ziddir", - Overçuk bildirib.

"...Biz müvafiq tədbirlərin tətbiqi məsələsinə baxacağıq", - Rusiya baş nazirinin müavini xəbərdarlıq edib. Onun sözlərinə görə, Rusiya Federasiyası "Ermənistanın Avropa İttifaqı ilə yaxınlaşması çərçivəsində baş verən prosesləri izləyir".

"Əgər ölkə rəhbərliyi Avrasiya İqtisadi İttifaqının Avrasiya qonşularından və müttəfiqlərindən üz döndərmək qərarına gəlsə, bu, çətin ki, Ermənistan xalqına xeyir versin". Bunu isə Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov hədə ritorikasında deyib. "Biz Ermənistanın hakim dairələrinə heç bir təzyiq göstərmirik, bütün bu məsələlərdə aydınlıq gözləyəcəyik, amma hamımız başa düşürük ki, Ermənistan müttəfiqlərindən, ən yaxın tərəfdaşlarından, qonşularından üz döndərsə, erməni xalqına çətin ki, xeyri olacaq", - nazir deyib.

Rusiya rəsmilərinin bu ardıcıl açıqlamaları isə təbii ki, təsadüfi deyildi. Çünki iyunun 30-da Aİ-nin xarici işlər üzrə ali komissarı Kaya Kallas İrəvana gəlib.

"Aİ və Ermənistan görünməmiş yaxınlaşma səviyyəsinə çatıb" - Kallas Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib. "Bu gün biz Ermənistan-Aİ arasında təhlükəsizlik və müdafiə üzrə birgə məsləhətləşmələrə başladırıq", - deyə o bildirib.

Onu da deyək ki, iyulun 7-9-da Brüsseldə Ermənistan-Avropa İttifaqı Tərəfdaşlıq Komitəsinin iclasının keçiriləcəyi elan olunub. Nümayəndə heyətinə Ermənistan Respublikasının xarici işlər nazirinin müavini Vahan Kostanyan başçılıq edəcək. Rusiya mediasının məlumatlarına görə, əsas gözlənti Ermənistanla Aİ arasında viza rejiminin liberalaşdırılmasıdır. Brüssel belə siqnallar verməkdə davam edir. Rusiyalı politoloqlara görə, Nikol Paşinyan 2026-cı ildə Avropa İttifaqı ilə gələcək yaxınlaşmanı istəyən seçicilərin böyük hissəsini səfərbər edəcəyinə güvənir.

Moskvadan İrəvana hədə: "Stulunu seç..."

Ermənistanla Aİ və Aİ arasında seçim üçün təzyiqlər artır; Paşinyanın altından bir stul çəkilməlidir - amma hansı?

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bir neçə gün əvvəl Praqada keçirilən "Globsec-2025" forumunda deyib ki, Aİ standartlarına mümkün qədər cavab vermək üçün demokratik islahatları davam etdirə bilər. Paşinyan Ermənistanın belə qərar qəbul edəcəyini, lakin bunun Ermənistan vətəndaşları tərəfindən, təbii ki, hökumətin və parlamentin rəhbərliyi altında qəbul edilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Xatırladaq ki, Ermənistanın Aİ-dən nəzəri çıxması ilə bağlı söhbətlər Ermənistan parlamentinin 2025-ci il martın 26-da ikinci və yekun oxunuşda ölkənin Avropa İttifaqına üzv olmaq niyyəti ilə bağlı qanun layihəsini qəbul etdikdən sonra yenidən gündəmə gəlib. Paşinyan izah edib ki, bu addım Ermənistanın avtomatik olaraq Aİ-yə daxil olması demək deyil, çünki belə bir qərar referenduma çıxarılmalıdır. Daha sonra o bildirib ki, Ermənistan Aİ-də özünü "yaxşı hiss edir".

Amma belə görünür ki, İrəvana Aİ və Aİ arasında seçim üçün təzyiqlər artmaqdadır. Ermənistanın altından bir stul mütləq çəkilməlidir. Amma hansı? İrəvan dilemma qarşısında trayektoriyasını müəyyən edibmi? Erməni xalqının qərarı nə ola bilər?

Professor Qabil Hüseynlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Ermənistan bu prosesi mərhələli şəkildə inkişaf etdirəcək. Onun fikrincə, Paşinyan hakimiyyətdə qalmağı bacarsa, Aİ yolunda irəliləyiş mümkündür. Bununla yanaşı, Q.Hüseynli Ermənistanla Avrasiya İqtisadi

Birliyi arasında ticarət döviyyəsinin yüksək olduğunu xatırladı və indiki məqamda təşkilatdan çıxmağı tələskənlik sayır: "Rusiya İrəvanı ikitərəfli sıxışdırır. Ondan həm KTMT, həm Aİ ilə bağlı qərar verməyi tələb edir. Bu da Rusiyanın öz çırpıntılarından xəbər verir. Moskva demək istəyir ki, ya mənimləsən, ya da qarşımda..."

Professora görə, Ermənistan hələlik Aİ-ni tərk etmək fikrində görünmür: "Əmin olanda ki, Avropa Birliyi ölkələrinə vizasız gediş-gəliş firsəti qazanacaq, Gürcüstan kimi namizədlik statusu əldə edəcək, onda prosesi sürətləndirəcək. Əgər Paşinyan 2026-cı il seçkilərində məğlub olmasa, yaxud sui-qəsdlə aradan götürülməsə, Avropa İttifaqına inteqrasiya xəttini gücləndirəcək. İndi bu addımı atmağa tələsmir, çünki siyasi-iqtisadi intihar olardı. Ermənistan iqtisadiyyatı hələ də Rusiyadan və Avrasiya İqtisadi İttifaqından asılıdır. Şimal qonşumuz da bunu bildiyi üçün İrəvandan seçim tələb edir. Rusiya anlayır ki, Paşinyan asılılıq minimuma enəndə gec-tez Brüssellə yaxınlaşmaya üstünlük verəcək. Nəzərə alaq ki, hazırda Ermənistanın Avropa İttifaqı ilə ticarət döviyyəsi Rusiya ilə müqayisədə xeyli azdır".

Q.Hüseynli regionda Rusiyanın təsirlərinin azalmasının tərəfdarıdır: "Biz Kremlin Cənubi Qafqazda ara qarışdırmaq, münaqişə yaratmaq cəhdlərini aydın görə bilirik. Bu da onun bölgədə qalmaq üçün yeganə təsir mexanizmidir. Ancaq Rusiya

əvvəlki deyil və strateji cəhətdən mövqeyi sarsılıb, odur ki, diktə edə bilmir. Hazırda ABŞ, Avropa İttifaqı, Türkiyə, həttə Çin Cənubi Qafqazda mövcuddur. Yeni Rusiya bölgədə dominant deyil. Bu nöqtəyi nəzərdən Rusiya Azərbaycan, Ermənistanla təzyiqləri artırır ki, regionda təsir imkanlarını saxlasın".

Politoloqun fikrincə, Ermənistan hələlik Avrasiya İqtisadi Birliyini tərk etmir, Rusiyaya sanksiyalardan yayınmaqda kömək göstərir: "Ermənistan Ukrayna müharibəsində Rusiyaya bənzəri olmayan bir "qardaş" xidməti göstərir. Rusiya öz hərbi sənayesi üçün zəruri olan bu məhsulların köməyi ilə istehsal etdiyi silahlarla Qərbin milyardlarla dollar həcmində maliyyə və hərbi yardımlar göstərdiyi Ukraynanın başına od yağıdır".

Xatırladaq ki, Rusiya ilə Ermənistan arasında ticarət döviyyəsi 11,6 milyard dollar, bəzi rəqəmlərdə 16 milyard göstərilir, Aİ ilə isə təxminən 12 milyard dollar civarındadır. Ümumiyyətlə, 2024-cü ildə Ermənistanın xarici ticarət döviyyəsi 30 milyard dollar təşkil edib. Bunun da 12,4 milyard dolları və ya ümumi həcm 41 faizi Rusiyanın, 12,7 faizi Avrasiya İqtisadi Birliyinin (AİB) payına düşüb, Ermənistanın ticarət döviyyəsinin yalnız 2,3 milyard dolları bütün Avropanın payına düşüb. Göründüyü kimi, Ermənistanın Rusiya və AİB ilə ticarət 16,8 milyard dollar, Aİ ilə isə 2,3 milyard dollar təşkil edir.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Ermenistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) Xarici İşlər Nazirləri Şurasının bazar ertəsi Qırğızıstanda keçirilən iclasında iştirak etməyib. Bu barədə nazirliyin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

"2021 və 2022-ci illərdə Azərbaycanın Ermənistan ərazisinə silahlı hücumları ilə bağlı təşkilatın üzvləri, o cümlədən Rusiya tərəfindən siyasi bəyanat verilməyə, Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında iştirakı ilə bağlı "yekun qərar" verməyə hazırdır". Bu əcaib fikirləri Ermənistan

"Putin NATO" sunu Azərbaycana qarşı qaldırmaq cəhdi

Ermənistan KTMT önündə Bakı əleyhinə ittiham xarakterli yekun bəyanat bəhanəsi qoyub, əgər imzalanmasa... - analiz

tan xarici işlər nazirinin müavini Vahan Kostanyan ötən həftənin sonu hökumətin iclasından sonra jurnalistlərin suallarına cavab olaraq deyib. "Biz artıq KTMT-dən eyhamlarla deyil, açıq mətnlə danışıq; bu, uzun müddət davam edə bilməz. Əgər bizim tərəfdaşlarımız, o cümlədən Rusiya Federasiyası Ermənistanın suveren ərazisinə hücumlarla bağlı öz mövqelərini bildirməsələr, biz yekun qərarları qəbul edəceyik", - diplomat vurğulayıb.

O qeyd edib ki, İrəvan "eyham vurmur, birbaşa danışır". Kostanyan əlavə edib ki, Ermənistan suveren dövlət olduğu üçün "bu və ya digər addımı" özü müəyyən edəcək.

Yada salaq ki, ötən il fevralın 22-də Nikol Paşinyan Ermənistanın KTMT-də iştirakının "dondurulduğunu" bildirmişdi. 2024-cü ilin mayında isə Paşinyan Ermənistanın KTMT-nin maliyyələşdirilməsindən də imtina etdiyini bəyan etmişdi. Ardından həmin ayın sonunda Almatıda keçirilən KTMT Müdafiə Nazirləri Şurasının işində də iştirak etməmişdi. Nəhayət, baş nazir Paşinyan ötən il noyabrın 28-də Astanada Qazaxıstan, Belarus, Qırğızıstan, Rusiya, Tacikistan və Özbəkistan prezidentlərinin iştirakı ilə baş tutan KTMT Kollektiv Təhlükəsizlik Şurasının iclasına getməkdən imtina etmişdi.

Ermənistan ötən ilin mayında təşkilatın 2024-cü il büdcəsini maliyyələşdirməkdən də imtina etdiyini rəsmən elan edib. Rusiya xarici işlər

nazirinin müavini Aleksandr Pankin Ermənistanın KTMT-dəki fəaliyyətini "dondurması" və qərarların qəbulunda iştirak etməməsi fonunda ölkənin öz təhlükəsizliyini necə təmin edəcəyi sual altındadır: "Bütün tərəflər anlayır ki, Ermənistan artıq təşkilatın qərarlarında iştirak etmir. Amma bu ölkə KTMT-nin kollektiv mexanizmlərinə və öz təhlükəsizlik ehtiyaclarına obyektiv yanaşmalıdır".

Pankin həmçinin bildirib ki, Ermənistanın KTMT-yə üzvlük haqqını ödəməməsi məsələsi 2025-ci ilin dekabrından sonra müzakirəyə çıxarılaçaq. Bu qərarın hansı formatda veriləcəyi isə hələlik bəlli deyil. Pankinin təmsalında rəsmi Moskva növbəti dəfə İrəvana xəbərdarlıq edib və ən əsası, ilin sonuna qədər vaxt verilib. Dekabrda sonra Ermənistan KTMT ilə bağlı mövqeyinə aydınlıq gətirməli, seçim etməlidir - ya de-yure blokdan çıxır, ya da "dondurma"nın uzun müddət davam etdirə bilməyəcək. İndi belə görünür ki, Ermənistan özü üçün daha bir çıxış yolu tapıb: KTMT-ni Azərbaycana qarşı qaldırmağa cəhd etməklə...

"Ermənistan Azərbaycanla Rusiya arasında yaranmış gərginlikdən sui-istifadə edərək KTMT-dən əleyhimizə nəşə qoparmaq istəyir. İrəvan ümid edir ki, Bakının Moskvaya qarşı sərt cavabları və ittihamları fonunda KTMT-də söz sahibi olan Rusiya bəyanatla çıxış edə bilər. Ancaq bunun baş verəcəyini

gözləmirəm. Hər nə qədər Moskva ilə aramızda yaşananlar gərgin olsa da, KTMT Azərbaycanın Ermənistanla "hücum" etdiyi barədə bəyanat səsləndirməz". Bu fikirləri "Yeni Müsavat"a hərbi ekspert Ramil Məmmədli bildirib.

Onun sözlərinə görə, bunun bir neçə səbəbi var: "Əvvəla, heç bir əsası yoxdur. Azərbaycanla Ermənistan arasında 44 gün davam edən müharibə Qarabağ ərazisində olub. Bunu müharibənin gətirdiyi dövrə Rusiya prezidenti də təsdiqləyib. Ona görə də KTMT müdaxilə edə bilməzdi. Hətta 44 gün ərzində Ermənistanın heç bir şəhəri nə raket düşməyib. Sadəcə, şərti sərhəddə bəzi yüksəkliklər nəzarətimizdədir, Qaragöl istiqamətində nəzarətimiz var, Ermənistan bunun hay-küyünü salır. İkinci səbəb isə KTMT-yə üzv ölkələrin nəzəri bəynata qoşulmamağıdır. Belarus, Qırğızıstan, Qazaxıstan Azərbaycana dost ölkələrdir, hətta Rusiyanın belə bir niyyəti olsa belə, onlar bu bəyanata imza atmazlar".

Hərbi analitik erməni diplomatin məlum açıqlamasını bir bəhanə hesab edir: "Rəsmi İrəvan yaxşı bilir ki, KTMT onun arzuladığı şəkildə bəyanatla çıxış etməyəcək. O səbəbdən indidən şərt və bəhanə qoyur. Yeni KTMT Azərbaycanı ittiham edən mövqe bildirməyəcək, Ermənistan da bunu bəhanə edərək təşkilatla bağlı dekabrda

yekun qərarını verəcək. Təbii ki, Paşinyan administrasiyası KTMT-ni de-yure tərk etmək istəyindədir. Sadəcə, ona yeni təhlükəsizlik qərantiyası lazımdır. Bunu baş nazir daha əvvəl də elan edib. Hazırda Ermənistan hakimiyyəti Qərbi özü üçün tam təhlükəsizlik qərantiyası kimi görmür. Çünki geosiyasi realitələr dəyişib".

Hərbi ekspertə görə, Ermənistan Türkiyə və Azərbaycanla yaxınlaşmanı əsl təhlükəsizlik qərantiyası kimi görməkdədir: "İrəvan da bu təşkilatı o zaman de-yure tərk edəcək ki, həm təhlükəsizlik təminatını tam həll etsin, həm də verdiyi qərara görə Rusiyadan ağır basqılar olmasın. Hazırda Moskva Cənubi Qafqazda mövqeyini gücləndirmək səylərini artırır. Ermənistan Rusiya ilə münasibətlərini korlamamağa çalışır. Əksinə, Bakı ilə Moskva arasındakı gərginlikdən yararlanmaq niyyətində görünür. Lakin KTMT tam fərqli mövzudur və Ermənistanın hansı hallarda təşkilatı de-yure tərk edə biləcəyini vurğuladım. Fikrimcə, dekabrda sonra biz İrəvanı bu blokda görməyə bilirik. Ancaq hər şey qarşdakı aylarda hadisələrin gedişindən asılı olacaq".

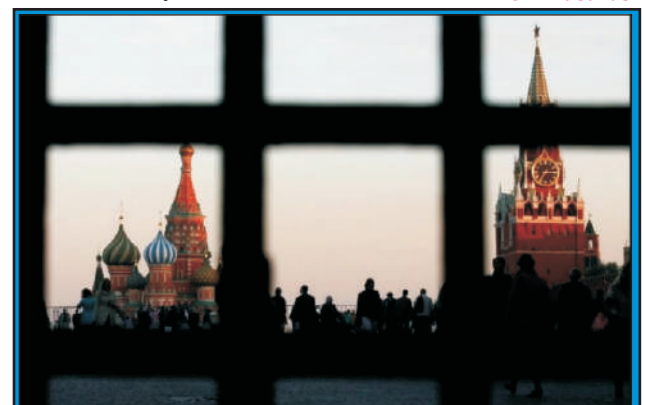
Bununla belə, R.Məmmədli KTMT-nin bir blok olaraq əhəmiyyətini də itirdiyi qənaətinə gəlir: "Geosiyasi gərginliklər və dünya niyyətində dəyişikliklər, həmçinin üzv ölkələrin Türk Dövlətləri Təşkilatına meyilli

altı postsovet dövləti olan Rusiya, Ermənistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan və Özbəkistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi imzalayıblar. Üç digər postsovet ölkəsi olan Azərbaycan isə 1994-cü ildə bu müqaviləni imzalayıb. Beş ildən sonra bu müqaviləni imzalamış doqquz dövlətdən altısı (Azərbaycan, Gürcüstan və Özbəkistan istisna olmaqla) müqavilənin müddətini daha beş il artırmaq barədə razılığa gəlib. 2002-ci ildə isə həmin altı ölkənin razılığı ilə Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı adı altında hərbi ittifaq təşkil olunub. Özbəkistan 2006-cı ildə yenidən KTMT-yə üzv olsa da, 2012-ci ildə təşkilatı tərk edib.

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
Yeni Müsavat

KTMT-nin rolunu azaldıb. Onun təsir imkanları da əvvəlki deyil. Rusiyanın Ukrayna üzvləşdiyi vəziyyət təbii ki, bu təşkilatın da fəaliyyətinə təsir edir".

Qeyd edək ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı 15 may 1992-ci il tarixində əsası qoyulmuş hökumətlərarası hərbi ittifaqdır. 1992-ci ildə Müstəqil Dövlətlər Birliyinə üzv olan

Rusiya uçurumun astanasında

Sabiq nazirə görə, qonşu ölkə bir-biriləri ilə rəqabətdə olan müxtəlif siyasi mərkəzlər tərəfindən idarə edilir

"Hesab edirəm ki, Azərbaycanın dövlət səviyyəsində məsələyə yanaşması, həssas münasibəti vacib idi ki, bu vacib addımlar atıldı, atılmaqdadır. Eyni zamanda cəmiyyət Rusiyanın dövlət səviyyəsində törətdiyi bu cinayətə qəti şəkildə etiraz edir. İstər Rusiya vətəndaşı olsun, istərsə də Azərbaycan vətəndaşı olsun, soydaşlarımıza qarşı belə rəftar qəbul edilməz". Sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zulfüqarov Ayna.az-a şərhində belə deyib.

Sabiq nazirə görə, belə bir ehtimal artır ki, Rusiya vahid mərkəzdən deyil, müxtəlif siyasi mərkəzlər tərəfindən idarə edilir. "Həmin mərkəzlər də bir-biri ilə rəqabətdədir. Aydındır ki, bu ölkə çox ciddi siyasi böhran qarşısındadır. Belə hadisələr göstərir ki, bunun qarşısı alınmasa, Rusiyada qarşı böhran daha da dərinləşəcək və ölkə dağılıcaq. Vaxtilə bu cür hadisələr SSRİ dağılandan qabaq baş verirdi. Millətlərarası münasibətlərin kəskinləşməsi, ziddiyyətlərin böyüməsi, siyasi böhranın dərinləşməsi SSRİ-ni dağıtdı. Sovet İttifaqını millətlərarası münasibətlərin kəskinləşməsi dağıtmışdı. İndi biz görürük ki, Rusiyadakı müxtəlif mərkəzlər eyni halın təkrarının yaşanması üçün əllərindən gələni etməkdədirlər".

T.Zulfüqarov onu da deyib ki, Rusiyanın son dövrlərdə həm daxili, həm də xarici siyasətində məntiq tapmaq çətindir: "Rusiyanın Azərbaycanla yaxşı münasibətləri mövcuddur. Həm siyasi, həm iqtisadi əlaqələr inkişaf edir. Hər halda, rəsmilərin bəyanatları və rəsmi rəqəmlər bunu deyir. Eyni zamanda Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi bəyan etdi ki, Rusiya Azərbaycanla münasibətlərin inkişafında maraqlıdır. O zaman Azərbaycana qarşı bu cür təxribat törətmək nəyə lazımdır? Bu təxribat kimin xeyrinədir? Təsəvvür edin ki, 2001-ci ildə baş vermiş hansısa hadisəni səbəb kimi gətirirsən, evlərə basqın edirsən, iki nəfəri öldürürsən, digər 50 nəfərə yaxın insanı zorakı yolla saxlayırsan, vəhşiliklər törədirsən və s. Deməli, Rusiya daxilində hansısa qüvvələr var ki, bu münasibətlərin inkişafında maraqlı deyil. Bundan belə məntiq ortaya çıxır ki, həmin dairelər öz ölkələrini dağıtmaq istəyirlər və bu siyasəti aparırlar. Bu onların öz işləridir, özləri bilirlər. Amma bizim soydaşlarımızın təhlükəsizliyini təmin etmək üçün Azərbaycan dövləti lazımi addımları atıb, bundan sonra da atacaq".

✉ **"Yeni Müsavat"**

Kilsənin ifşa olunan qaranlıq əməlləri

Rus Pravoslav kilsəsi hüquq-mühafizə orqanlarının qəddarlığına, qanunsuzluq və özbaşınalığa haqq qazandırır

Rusiyada digər xalqlara qarşı şovinist əhval-ruhiyyənin, diskriminasiyanın hökm sürməsi tarixin bütün mərhələlərində özünü göstərib. Təəssüf ki, bu gün də Rusiya bu tendensiyanı azərbaycanlılara, özbəklərə, qırğızlara, türkmənlərə və digər millətlərin nümayəndələrinə qarşı davam etdirir.

Hətta iş o yerə çatıb ki, hazırda sözügedən ölkədə baş verənlər Stalin dövrünü belə kölgədə qoyur. Bu isə Rusiyanın hələ də imperiya xislətindən əl çəkmədiyindən xəbər verir. Elə iyunun 27-də səhər saatlarında Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Yekaterinburq şəhərində azərbaycanlıların yaşadığı evlərə basqını nəticəsində həmvətənlərimizin həlak olması və bəzilərinin ağır bədən xəsarətləri nəticəsində yaralanması, habelə 9 nəfərin saxlanması bunu bir daha bunu təsdiq edir.

Ən dəhşətli isə odur ki, bütün bu proseslərdə Rus Pravoslav kilsəsi qızıqırdıcı yer tutur, baş verənlərə, mülki insanların öldürülməsinə utanmadan haqq qazandırır. Bununla yanaşı, Rusiyada dini, ideoloji zəmində təxribatları əsaslandırır. Hüquq-mühafizə orqanlarının qəddarlığına, qanunsuzluq və özbaşınalığa haqq qazandırır. Halbuki dini qurumlar insanları sülhə, mehribançılığa çağırmalıdır. Rus Pravoslav kilsəsi isə fitnəkarlıqla məşğuldur.

Sözügedən məsələ ilə bağlı fikirlərini “Bakı-Xəbər”lə bölüşən şərqşünas Seyid Camal Əzimbəylinin fikrincə, Rus Pravoslav kilsəsi hər zaman Rusiyanın şovinist dövlət siyasətinə dəstək verir: “Biz bunu Rusiyanın Ukraynaya təcavüzü fonunda daha aydın şəkildə gördük. Bunların gözü o qədər dönüb ki, din və etnik qardaşların qətlə yetirilməsinə çağırış edirlər. Kilsə sanki rasizm siyasətinin önündə gedir. O cümlədən digər dindən olan insanlara qarşı Rus Pravoslav kilsəsi təhrikedici və qızıqırdıcı mövqedən çıxış edir. Bir dəfə olmayıb ki, bununla bağlı hansısa mötədil mövqe sərgilənsin, dini həmrəyliyə çağırış edilsin. Rusiya güc strukturları mülki azərbaycanlıları qəddarlıqla qətlə yetirib, Rus Pravoslav kilsəsi buna haqq qazandırır. Halbuki bu, dinə, mənəviyyata, bəşəri dəyərlərə tamamilə zidd olan bir haldır. Dinlərarası nifaq yaradan bir tendensiya. Bir məqamı da unutmamaq olmas ki, Rusiyanın ali din xadimləri bilavasitə bu ölkənin kəşfiyyat strukturları ilə bağlıdır. Bununla bağlı kifayət qədər əsaslı fikirlər var. Yeni düşünmək ki, Rus Pravoslav kilsəsi müstəqildir, bu doğru deyil. Onlara mərkəzdən təlimat gəlirdi üçün kilsə fitnəkarasına yaşayanlara haqq qazandırır, dinlərarası münasibətləri qızıqırdır”.

□ “Yeni Müsavat”

Rusiyada təxminən 2 milyona yaxın azərbaycanlı yaşayır. Onların çoxu ölkədə dolanışığı imkanına malik olmadıqları üçün müvəqqəti olaraq ora gedənlərdir. Rusiyada miqrantlarla bağlı qanunların sərbəstləşməsi və Yekaterinburqda baş verənlər azərbaycanlıların mümkün qaydışını yenidən gündəmə gətirib.

Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyasının sədri, millət vəkili Qüdrət Həsənzadə baş verən hadisəyə münasibət bildirərək deyib ki, işgəncə verməklə insanların vəhşicəsinə qətlə yetirilməsi hansısa dairələr tərəfindən sanksiyalaşdırılıb: “Məqsəd azərbaycanlılar arasında qorxu yaratmaq, Azərbaycanı aşağılamaqla dövlətlərarası münasibətlərə ziyan vurmaqdır. Rusiyada Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsindən və Rusiya Prezidentinin Ermənistan tərəfdən 44 günlük savaşa qatılmamasından narazı qalan qüvvələr var. Həmin dairələr bu ağır qətlə si-fariş etməklə həm də Azərbaycana ismarış göndərmək istəyirlər ki, azərbaycanlıları Rusiyadan qovub, Azərbaycanda müəyyən sosial gərginlik yarada bilərik. Konstitusiyamızın 31-ci maddəsinin 4-cü hissəsində düzünə göstəriş var ki, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının hər zaman maneəsiz öz ölkəsinə qayıtmaq hüququ var. Heç bir əsasla bu hüquqdan istifadə məhdudlaşdırıla bilməz. Quru yolla vətəndaşlarımızın vətənlərinə qayıtma-larına icazə verməməyimizdən istifadə edən Rusiya onları mənən sındıraraq müharibəyə göndərir. Mən iqtidarı-nın ölkəyə girişini məhdudlaşdırma-mağa çağırıram”, - deyə deputat bildirib.

Xalq yazıçısı Sabir Rüstəmcanlı da baş verən son hadisəni kəskin pisləyib: “Rusiya 100 illər boyu türkləri sevməyib. Türk düşmənciliyi Rusiyanın psixologiyasıdır. Xalqımız yaşayanlardan bir nəticə çıxarmalıdır. Rusiya öz qardaşı Ukrayna ilə savaşıran dövlətdir. Onun torpaqlarını işğal etmək istəyir. Bizim Rusiyadakı gəncləri zorla müharibəyə aparmaq istəyirlər. Mən səsləyirəm ki, onlar vətənə qayıtsınlar. Ölüm, vəhşiliklə qarşılaşmaq riski var”.

Milli Məclisin deputatı Azər Allahverənov hesab edir ki, Rusiyada anti-miqrant əhval-ruhiyyəsi üzərində köklənmiş ideoloji xətt sonrakı mərhələdə miqrantlara qarşı davranışda özünü göstərir. “Yeni Müsavat”-a şərhində deputat xatırladı ki, “Krokus Siti”də baş vermiş terror hadisəsindən sonra

bəzi şəhər və vilayətlərdə qanunsuz miqrantlara qarşı həyata keçirilən tədbirlər kəskin formada icra olunur: “2024-cü ilin aprel ayında Kazan şəhərində qırğız miqrantlara qarşı aparılan tədbirlər nəticəsində polis bölməsində vəfat edən qırğızla sət

miqrantlara qarşı kampaniya dərinləşsə, bu, Rusiyada əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan azərbaycanlıların bu ölkədə uzun müddət qal-ma qərarlarına təsir edə bilər. Ola bilər ki, soydaşlarımız Azərbaycana qayıtmaq barədə dərhal qərar qəbul etmədilər, amma baş ve-

Yeri gəlmişkən, Solov-yov yenə Azərbaycana qarşı hədələr səsləndirib. Deyib ki, Azərbaycan pomidorunu Rusiyada sata bilmə-sə, çıxılmaz vəziyyətdə qalacaq.

İqtisadçı Natiq Cəfərli deyib ki, 5100 nüvə başlığı, 17 mln. kv.km ərazisi

Qayıtsınlar demək asandır, bəs qayıtsalar...

Deputat: “Qanuni əsaslarla yaşayanların bəzilərinin də Azərbaycana qayıtması mümkündür”

davranılmışdı. Bu da on-dan xəbər verir ki dövlətin miqrantlarla bağlı yanaş-ması kifayət qədər kəskin-dir. Bu kəskinlik zaman-zaman bu və ya digər hadisələrdə büruzə verir. Miqrantların ölkə ərazisində qalması, əmək fəaliyyəti ilə məşğul olma-sı ilə bağlı bir çox narahət-dici məqamlar büruzə verməkdədir. Yekaterinburqda baş vermiş ha-disə də bu qəbildəndir. Azərbaycanlı miqrantlarla bağlı mənfi mühitin forma-laşdığını görürük.

Digər şəhərlərdə də azərbaycanlı miqrantların çalışdığı ticarət obyektləri-nə basqınlar edilir, miqrantlara güc tətbiq edilir. Rəsmi Moskva prosesi hü-quqi müstəviyə keçirməyə çalışsa da, zamanında münasibətlərin gərginləşməsinə hesablanmış ideoloji müdaxilə, xüsusilə anti-miqrant əhval-ruhiyyəsi üzərində köklənmiş ideoloji xətt sonrakı mərhələdə miqrantlara qarşı davranışda özünü göstərir. Bəzi ölkələrdə miqrantlara münasibət özünü daha sərt formada büruzə verir. Miqrantların sonrakı mərhələdə öz ölkələrinə qayıtması da müşahidə olunur. Təxmin etmək olar ki, azərbaycanlı

rənlər müəyyən tərəddüdlərin formalaşması üçün əsas yaradır. Ümid edirik ki, kampaniya uzun müddət davam etməyəcək və kütləvi axına səbəb ola biləcək hal yaşanmayacaq”.

A.Allahverənov vurğuladı ki, 2025-ci ilin yanvar ayında Rusiya rəsmi orqanlarının yaydığı mə-lumata əsasən, bu ölkədə yaşayan azərbaycanlıların sayı 300 minə yaxındır: “Onlar miqrasiya uçotunda olan şəxslərdir. Təq-ribən 100 min miqrant isə Rusiyada qanunsuz əsas-larla yaşayır. Bundan əlavə, 2 milyondan çox azərbaycanlı isə Rusiya Fede-rasiyası vətəndaşıdır, baş-qa sözlə ifadə etsək, cəmi-yətə tam inteqrasiya olmuş şəxslərdir. Bu da o deməkdir ki, onların bütün fəali-yəti bilavasitə Rusiya ilə bağlıdır. Hadisələrin gedi-şatını zaman göstərəcək, e-gər miqrantlara qarşı kampaniya dərinləşsə, müəy-yən qədər axın olacaq, am-ma bunun kütləvi şəkli al-ması gözlənilən deyil. İndiki vəziyyətdə 100 minə qədər qanunsuz miqrantın ölkə ərazisini tərk edəcəyi də-qiqdir. Qanuni əsaslarla ya-shayanların bir qisminin də Azərbaycana qayıtması mümkündür”.

olan ölkənin bu cür təhdi-di gülüş doğurur: “Məhz belə bəsit olduqlarına görə nüvə bombalarına, raketlərinə, ərazisinin böyüklüyü-nü baxmayaraq, Rusiya cı-lızdı, kiçikdi, heç vaxt sözü-n siyasi, iqtisadi, mənəvi mə-nasında böyük ölkə ola bil-məyəcək”.

Ekspert xatırladı ki, 2025-ci ilin ilk 5 ayında Azərbaycan Rusiyaya 445 mln. dollarlıq mal satıb, Rusiyadan isə 1,7 mlrd. dollarlıq mal alıb: “Rusiya bizə bizim onlara satdığın-dan 3-4 dəfə çox mal satır. Yeni ticarət onlara daha çox sərf edir, bunu belə anlamır-lar, amma biz istənilən hal-da yeni bazarlara çıxmağı bacarmalıyıq, əsas da Kör-fəz ölkələrinə və Orta Asiya respublikalarına ixracatımızı artırmalıyıq.

Pomidor məsələsi də belədir - ölkə olaraq bu ilin ilk 5 ayında 113 mln. dollar-lıq 98,5 min ton pomidor satmışıq ki, Rusiyaya ixrac dəyəri təqribən 1 dollar 15 sentə düşür, Körfəz ölkə-lərində Azərbaycan pomido-ru keyfiyyətində tomat yox-dur, ortalama qiymət isə 2 dollar civarındadır. Niyə, məsələn, ərəblərə satma-yaq ki?!”

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Xankəndi İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) zirvə görüşünü qəbul etməyə hazırdır. Zirvə görüşü 3-4 iyul tarixlərində baş tutacaq. Builki mövzu davamlı inkişaf və iqlimə dayanıqlı iqtisadi əməkdaşlıq barədə olacaq.

Heç şübhəsiz ki, indi beynəlxalq iqtisadi toplantının Xankəndidə təşkili əlamətdar hadisədir. Bu həm də Xankəndini diqqət mərkəzinə gətirir. 30 ildən çox separatizmə yuva olmuş bu Azərbaycan şəhərində heç bir rəsmi tədbir və yaxud beynəlxalq konfrans keçirilməyib. Ordumuz şəhəri xunta rejimindən

Özbəkistan səfirliyinin yeni binası nə zaman açılacaq?

Özbəkistanın Azərbaycandakı səfirliyinin yeni binasının açılışı ilə bağlı konkret tarix hələ bilinmir.

Bunu Modern.az-a açıqlamasında Azərbaycan-Özbəkistan Parlamentlərarası İşçi Qrupunun üzvü Arzuxan Əlizadə bildirib. O qeyd edib ki, ümumilikdə Özbəkistan səfirliyinin yeni binasının açılması çox xoş hadisədir.

“Özbəkistan səfirliyinin yeni binası açılacaq. Hörmətli Özbəkistan Prezidenti Şövkət Mirziyoyev özü bu törendə iştirak edəcək. Konkret hansı tarixdə bu açılışın olacağı ilə bağlı məlumdur. İştirakımızla bağlı da hələ bir şey deyilməyib. Ümumilikdə çox xoş bir hadisədir. Türk dövlətləri ilə - daha çox da Özbəkistanla münasibətlərin istiləşməsi baş verməkdədir. Özbəkistan Qazaxıstanla birlikdə Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərinin bərpa olunmasına öz töhfəsini verib. Bu baxımdan Azərbaycan-Özbəkistan münasibətləri də inkişaf etməkdədir. Tədbirin nə vaxt olacağı ilə bağlı yəqin ki, əlavə məlumat veriləcək”.

Ersin Tatara bu universitetin fəxri doktor diplomu veriləcək

Azərbaycana səfəri çərçivəsində Şimali Kipr Türk Respublikasının Prezidenti Ersin Tatara Azərbaycan Texniki Universitetinin fəxri doktor diplomu veriləcək.

Modern.az-ın məlumatına görə, təqdimat mərasimi iyulun 2-də baş tutacaq.

Qeyd edək ki, Şimali Kipr Prezidenti Ersin Tatar iyulun 3-4-də Xankəndidə keçirilməsi planlaşdırılan İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına (ECO) üzv ölkələrin XVII Zirvə görüşündə iştirak edəcək.

550 milyon əhalini təmsil edən prezidentlər Xankəndinə gəlir

İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının XVII Zirvə görüşünün azad edilmiş şəhərdə keçirilməsi mühüm və əlamətdar hadisədir

təmizlədikdən sonra Xankəndidə qanuni idarəetmə qurulub.

1964-cü ildə İran, Pakistan və Türkiyə tərəfindən İnkişaf üçün Regional Əməkdaşlıq (İRƏ) adı ilə üç ölkə arasında iqtisadi, texniki və mədəni əməkdaşlığı möhkəmləndirmək məqsədilə yaradılmış təşkilat 1985-ci ildən etibarən İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı adlandırılıb.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən dərhal sonra - 1992-ci ildə təşkilata üzv olub. Hazırda mənzil-qərarı Tehranla yerləşən İƏT-in 10 üzvü var - Azərbaycan, Əfqanıstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Pakistan, Tacikistan, Türkiyə, Türkmənistan, Özbəkistan, İran.

Hazırda İƏT-ə üzv olan ölkələrdə ümumilikdə 550 milyon əhali yaşayır. Bu o deməkdir ki, təşkilat həm region, həm də istehlakçı potensialı baxımından kifayət qədər ciddi potensiala malikdir. Bu potensialına görə təşkilatın böyük perspektivi olduğu hesab edilir. İƏT üzvləri arasındakı illik ticarət dövriyyəsi 76 milyard dollara çatır.

Qeyd edək ki, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın, İran Prezidenti Məhəmməd Pezeşkiyanın, Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin Azərbaycana gələcəyi gözlənilir.

Tədbirdə Əfqanıstanı bu ölkənin baş nazirinin iqtisadi məsələlər üzrə müavini Əbdül Qani Bəradər, Pakistanı baş nazir Məhəmməd Şahbaz Şərif təmsil edəcək. Di-

gər ölkələrin rəsmilərinin gəlişi isə qarşıdakı iki gündə məlum olacaq.

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı “Yeni Məsvət”ə bildirdi ki, Xankəndidə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə Görüşünün keçirilməsi Azərbaycanın siyasi, iqtisadi və diplomatik müstəvidə artan nüfuzunun parlaq nümunəsidir: “Bu əhəmiyyətli beynəlxalq tədbirin 30 il separatizmin əsarətində qalmış, lakin 2023-cü ilin payızında həyata keçirdiyimiz antiterror tədbirləri ilə düşmənlərdən tamamilə təmizlənərək Azərbaycanın suverenliyi tam şəkildə bərpa olunmuş, bu gün isə dövlətimizin qürur rəmzinə çevrilmiş Xankəndidə keçirilməsi dərin siyasi mənaya malikdir. Bu, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suveren hüquqlarının

beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən tam şəkildə qəbul olunduğunun bariz göstəricisidir. Cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan diplomatiyası hərbi qələbənin ardınca döyüş meydanında əldə olunan nəticələri yüksək peşəkarlıqla siyasi müstəvidə rəsmiləşdirməyi bacardı. 10 dövlətin iştirakı ilə keçiriləcək toplantı 550 milyonluq bir coğrafiyanın baxışlarının Xankəndinə yönəlməsi deməkdir. Bu, eyni zamanda Azərbaycanın Cənubi Qafqazda sülhün, qarşılıqlı əməkdaşlığın və dayanıqlı inkişafın təminatına yönəlmiş strateji iradəsinin aydın və rəsmi ifadəsidir. Cənab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu xarici siyasət nəticəsində ölkəmiz regionda nəqliyyat, enerji və iqtisadi inteqrasiyanın əsas dayacağına çevrilib. Xankəndidə keçiriləcək

zirvə görüşü iqtisadi baxımdan, eləcə də, siyasi və ideoloji baxımdan xüsusi önəm daşıyır. Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artması, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyması və bu ərazilərin global əməkdaşlıq mərkəzinə çevrilməsi prosesində bu tədbir əlamətdar mərhələdir. İşğaldan azad olunmuş torpaqların inkişaf konsepsiyasının prioritetlərindən hesab olunan investisiyaların cəlb edilməsi bu tip mötəbər tədbirlərlə daha da stimullaşacaq. Bu zirvə görüşü Azərbaycanın regionda etibarlı tərəfdaş və sabitlik adası olduğunu bir daha nümayiş etdirəcək və dünya ictimaiyyətinə açıq mesaj verəcək: “Xankəndi Azərbaycanındır və burada yalnız sülh, inkişaf və qanuni dövlət idarəçiliyi hökm sürür”.

AMİP Ali Məclisinin

sədri, politoloq Rəşad

Bayramov bu tədbirin da-

ha çox siyasi mənə daşı-

masından söz açdı: “Şüb-

həsiz ki, İqtisadi Əməkdaş-

lıq Təşkilatının 17-ci Zirvə

görüşünün Xankəndidə ke-

çirilməsi mühüm və əlamətdar

bir hadisədir. İƏT hər nə

qədər iqtisadi təşkilat olsa

da, tədbirin Xankəndidə ke-

çirilməsi siyasi mənə daşı-

yır. İlk növbədə ona görə ki,

Xankəndi də daxil olmaqla,

işğaldan azad olunmuş tor-

pəqlərimiz üzərində suve-

ren hüquqların region və

ümumiyyətlə, özündə 550

milyon insanı birləşdirən öl-

kələr tərəfindən tanınması,

qəbul edilməsi və bunun bir

daha bəyan edilməsi olduqca

əhəmiyyətlidir. İkinci bir

tərəfdən İƏT kimi regional

münasibətlər sistemində

önəmli rol oynayan bir təşki-

latın toplantısının Xankəndi-

də keçirilməsi regionda ma-

raqı olan bütün güclərə ve-

rilməsi mesaj kimi də qəbul

oluna bilər. Özündə Azər-

baycan, Əfqanıstan, Qaza-

xıstan, Qırğızıstan, Pakis-

tan, Tacikistan, Türkiyə,

Türkmənistan, Özbəkistan

və İranı birləşdirən İƏT həm

region, həm də istehlakçı

potensialı baxımından kifa-

yət qədər ciddi potensiala

malikdir. Düzdür, mövcud

olduğu illər ərzində təşkilat

bu potensialı tam ölçüdə re-

allığa çevirməyə müvəffəq

olmayıb. Amma son illərdə

bu istiqamətdə aktiv fəaliy-

yətə şahidlik edirik. Hazırda

İƏT üzvləri arasındakı illik ti-

carət dövriyyəsi 76 milyard

dollara çatır. Ölkəmizin ke-

çən il ərzində İƏT-ə üzv

dövlətlərlə xarici ticarət döv-

riyyəsi 7.95 milyard ABŞ

dolları təşkil edib. Bunun

77.1 faizi Türkiyənin, 8.1 fa-

izi İranın, 5.9 Qazaxıstanın,

4.8 Türkmənistanın, 3.2 Öz-

bəkistanın, 0.5 faizi Qırğı-

zıstanın, 0.3 faizi Pakista-

nın, 0.09 faizi Tacikistanın

və ən nəhayət, 0.006 faizi

Əfqanıstanın payına düşür.

Rəqəmlər o qədər böyük ol-

masa da əsas olan perspek-

tivlə bağlıdır. Perspektiv isə

olduqca böyükdür.

Keçən dövr ərzində Azər-

baycan “İƏT-ə üzv dövlətlər

arasında ticarət əməkdaşlığı-

na dair Çərçivə Sazişi”, “İƏT

regionunda tranzit nəqliyyat

haqqında Saziş”, “İƏT regi-

onunda investisiyaların təşvi-

qi və qorunması haqqında

Saziş” kimi sənədlər imzala-

yıb. Bu sazişlərin məqsədi

üzv dövlətlər arasında iqtisa-

di əməkdaşlığı gücləndirmək

və daxili ticarəti inkişaf etdir-

məkdir.

İndiki mərhələdə üzv öl-

kələr arasında istər iqtisadi,

istərsə də siyasi sahədə mü-

nasibətlərin daha da inkişaf

etdirilməsi isə olduqca va-

cibdir. Çünki dünyanın iqtisadi

və siyasi səhnəsində mürekkəb

proseslər baş verir. Təkcə siyasi

təhlükəsizliyin eroziyasını deyil, həm də

iqtisadi münasibətlərin pozul-

masını müşahidə edirik. İƏT isə

regional baxımdan bu münasibətlərin pozulma-

sının qarşısını almağa imkan

yaradır. Təşkilata üzv ölkələ-

rin qədim İpək Yolu üzərində

yerləşməsi, müasir dövrdə isə

özündə yeni İpək Yolu ehtiva

edən “Bir kəmə - bir yol”

layihəsinin çəkisinin artması

nəticə etibarilə sözügedən ölkələrin

rolunu aktivləşdirir. Azərbaycanın

bu qurum daxilində əlaqələndirici

rola malik olduğunu nəzərə

alaraq deyə bilərik ki, Xankəndidə

keçiriləcək XVII zirvə görüşü

təşkilatın fəaliyyəti ilə yanaşı, mövcud

potensialın inkişafına da mühüm

töhfə verəcək”.

□ Cavansir ABBASLI,

“Yeni Məsvət”

“Azərbaycanfilm”dəki partlayışın səbəbi bilindi

Baş Prokurorluq, FHN və ANAMA “Azərbaycanfilm” kinostudiyası ərazisində baş verən partlayış hadisəsi ilə bağlı birgə məlumat yayıb.

Məlumatda deyilir:

“İyunun 26-da, saat 23 radələrində Bakı şəhəri, Yasamal rayonunda yerləşən Cəfər Cəbbarlı adına “Azərbaycanfilm” kinostudiyası ərazisində yanğınla müşayiət olunan partlayışla bağlı Baş Prokurorluğun Kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsi tərəfindən ibtidai istintaq aparılır.

Kompleks istintaq tədbirləri çərçivəsində əraziyə prokurorluq əməkdaşları ilə yanaşı, Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) operativ qrupları da cəlb olunub və hadisə yerində baxış keçirilib.

Əldə edilən sübutlar arasında patronlar, fişənglər, gilizlər, propan qaz balonları, eləcə də təlim məqsədilə istifadə olunan müxtəlif növ partlayıcı vasitələr də aşkarlanıb.

Hazırda prokurorluq əməkdaşları tərəfindən hadisə yerinə baxış, ANAMA və FHN-in əməkdaşları tərəfindən isə ərazidə zərərsizləşdirmə və təmizləmə işləri həyata keçirilir.

Təhlükəsizliyin təmin edilməsi məqsədilə hadisə yerinə təcili tibbi yardım briqadaları da cəlb olunub”.

Miqrasiya Xidmətindən əcnəbilərə xəbərdarlıq

Miqrasiya Xidməti Azərbaycan Respublikasında müvəqqəti olma müddəti uzadılmış əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə müraciət edib.

Bu barədə Miqrasiya Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, 24 mart 2020-ci il tarixindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan və COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar ölkəni tərk edə bilmədiyi üçün Dövlət Miqrasiya Xidməti tərəfindən müvəqqəti olma müddəti uzadılan və ölkədə olmaları qanuni hesab edilən əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər 31 iyul 2025-ci il tarixinədək Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsinin 45-ci maddəsində göstərilən əsaslardan biri olduğu təqdirdə, müvəqqəti yaşama icazəsinin alınması üçün Dövlət Miqrasiya Xidmətinə müraciət etməli və ya ölkə ərazisini tərk etməlidirlər.

Ukraynalı uşaqlar Azərbaycana gətirildi

Daha bir qrup ukraynalı uşaq reabilitasiya məqsədilə Azərbaycana gətirilib. Bu barədə Ukraynanın Azərbaycanadakı səfiri Yuriy Husyev özünün X hesabında bildirib. Onun sözlərinə görə, Sumi regionundan bir qrup uşaq reabilitasiya məqsədilə Azərbaycana gətirilib.

“Ukraynalı uşaqlar üçün olan bu proqramı dəstəklədiyinə görə Azərbaycan rəhbərliyinə, xalqına və bütün tərəfdarlara təşəkkür edirik”, - səfir qeyd edib.

Bu ilin may ayında Azərbaycan sabit genişzolaqlı internetin orta sürətinə (79,25 MB/S) görə aprel ayına nisbətən 1 pillə irəliləyərək 153 ölkə arasında 87-ci olub.

“Speedtest Global Index”-nə görə, bir il əvvəlki göstərici (39,48 MB/S) ilə müqayisədə ölkədə sabit genişzolaqlı internetin orta sürəti 2 dəfə artıb.

Sabit genişzolaqlı internetin sürətinə görə ötən ay birinci yeri Sinqapur (372,02 MB/S), axıncı yeri isə Suriya (3,19 MB/S) tutub.

Azərbaycan mayda mobil internetin sürətinə görə isə mart ayına nisbətən 2 pillə geriləyərək 73,83 MB/S sürətlə 103 ölkə arasında 57-ci olub.

Mobil internetin sürətinə görə birinci yeri Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (539,84 MB/S), sonuncu yeri isə Boliviya (13,45 MB/S) tutub.

Hesabat ayında Bakı şəhəri sabit genişzolaqlı internetin sürətinə görə əvvəlki aya nisbətən 1 pillə geriləyərək 196 şəhər arasında 78,86 MB/S sürətlə 115-ci yerdə qərarlaşıb. Bu, Azərbaycanda internetin “Zapı” sürəti deməkdir.

Şəhərlərin sabit genişzolaqlı internet üzrə reytinginə Lion (349,44 MB/S) başçılıq edib. Sonuncu pillədə Hələb (2,36 MB/S) qərarlaşıb.

Azərbaycan paytaxtı ötən ay mobil internetin sürətinə görə isə əvvəlki aya nisbətən 1 pillə geriləyərək 90,88 MB/S sürətlə 148 şəhər arasında 84-cü olub.

Şəhərlər arasında mobil internetin sürətinə görə birinci yeri Ər-Rayyan (594,88 MB/S), sonuncu yeri La Paz (Boliviya) (10,12 MB/S) tutub. Qeyd edək ki, internetin qiymətləri bir neçə ay əvvəl bahalaşsa da, hələ də sürətin artımına xüsusi təsiri yoxdur.

Mövzu ilə bağlı İT mütəxəssisi Fərhad Mirəliyev “Yeni Müsavat”-a danışdı. Mütəxəssis qeyd edib ki, qiymət artımı və internetin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məsələsində hər şey birmənalı deyil: “Qiymət artımı məsələsində biz birmənalı şəkildə deyə bilmərik ki, bütün provayderlər qiymət artımında iştirak ediblər. Bu, əsasən dövlət əsaslı provayderlərdə və bir neçə özəl provay-

Bakıda internetin “Zapı” sürəti

Hesabat ayında Azərbaycan paytaxtı 196 şəhər arasında 115-ci yerdə qərarlaşıb

derdə müşahidə olundu. Lakin elə provayderlər də oldu ki, onlar bu günə qədər köhnə qaydada, əvvəlki tariflərlə abonentlərə xidmət göstərməyə davam edirlər.

Qiymət artımı və internetin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məsələsində hər şey birmənalı deyil. Burada bütün zəncirin həlqələri bir-birini tamamlamalıdır. Yeni internet başlanğıc nöqtədən son istehlakçıya çatana qədər infrastruktur- dan tutmuş proqram təminatı və aparat təminatına qədər hamısı yeni tətbiq olunan internetin sürət rejiminə və keyfiyyət tələblərinə cavab verməlidir. Bu zəncirin istənilən həlqəsinə problem olduqda, həmin problem ümumilikdə internetin sürətinə və keyfiyyətinə təsir edə bilər.

Bu məsələdə onu da deməliyik ki, hələ qiymət artımından, yeni tariflər müəyyənləşməmişdən əvvəl də sosial şəbəkələrdə xeyli sayda şikayətlər müşahidə olunurdu. Dövlət provayderləri, məsələn, “Bakı Internet”, “Aztelekom” və s. haqqında çoxsaylı narazılıqlar olurdu və bu şikayətlərə baxışda müəyyən etinasızlıq hiss olunurdu. Bunun əsas səbəblərindən biri odur ki, bu provayderlər dövlət əsaslı olduqları üçün müəyyən dərəcədə rahatlıq içində fəaliyyət göstərirlər. Burada əsas rol Antinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin üzərinə düşür.

Bu agentlik istehlakçı hüquqlarının müdafiəsi və bazara nəzarətlə bağlı da-

ha aktiv fəaliyyət göstərməlidir ki, tətbiq olunan yeni tariflər və sürət rejimi ilə bağlı istehlakçılar aldanmasın. Yeni provayderlərin söz verdiyi və müqavilə üzrə öhdəlik götürdüyü sürət və keyfiyyət son istehlakçı tərəfindən birmənalı şəkildə, problemsiz əldə edilməlidir. Əgər hansısa problem varsa, yoxlamalar aparılmalı, uyğunsuzluqlar aradan qaldırılmalıdır”.

Fərhad Mirəliyev qeyd edir ki, bu məsələdə birinci nəzarət və audit tədbirləri həmin şirkətlərin öz daxilində həyata keçirilməlidir:

“Yəni istər dövlət, istərsə də özəl şirkət olsun, ilk olaraq öz avadanlığını, infrastrukturunu, proqram təminatını yoxlamalıdır. Məsələn, əvvəllər bir avadanlıqla 100 meqabit sürət ötürürdü, lakin yeni tarif rejiminə görə artıq 1 gigabit ötürməlidir. Şirkət nəzəri cəhətdən buna hazır ola bilər, lakin praktiki tətbiq zamanı hansı problemlər yaşanır, bunlar aydınlaşdırılmalıdır. Eyni zamanda son istehlakçının evində olan, 3-5 il əvvəl verilmiş və ya istehlakçının özü tərəfindən alınmış avadanlıq bu yeni sürətə cavab verirmi? Bu avadanlıq keyfiyyətin zəifləməsinə səbəb olmurmu? Bütün bu məsələlər üzrə auditlər aparılmalıdır. Təəssüf ki, dövlət şirkətləri bu məsələlərdə bir qədər etinasız və məsuliyyətsiz davranırlar. Çünki onların maliyyə və idarəetmə mə-

sələləri dövlətə bağlı olduğundan müəyyən arxayınlıq yaranır. Özəl şirkətlər isə bu məsələlərdə daha irəlidedirlər, daha yaxşı keyfiyyət təminatı üzərində çalışırlar.

Lakin yenə də bu şirkətlərin özünü yoxlaması, abonentlərdən gələn şikayətlərin toplanması və baxılması işinə dövlətin konkret olaraq Antinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin də müdaxiləsi vacibdir. Bu yoxlamalar həm şikayət əsasında aparılmalı, həm də şikayət olmasa belə, mütəmadi şəkildə həyata keçirilməlidir”.

Mütəxəssis bildirir ki, internetin sürətini təmin etmək əslində texniki baxımdan mürəkkəb məsələ deyil: “Trafiki, sadəcə olaraq, lazımi istiqamətə yönləndirirsən. Amma bundan sonra onun keyfiyyətinə nəzarət etmək, abonentlərdən gələn müraciətləri emal etmək, infrastruktur daima nəzarətdə saxlamaq və analiz etmək əsas məsələdir. Düşünürəm ki, problem bu hissədədir - yeni zəncirin müxtəlif həlqələrində nasazlıqlar mövcuddur. Bu, həm abonentin avadanlığında, həm provayderin avadanlığında və proqram təminatında, həm də texniki baza ilə bağlı olub. Bütün bunlar analiz olunmalı və mütəmadi olaraq nəzarətdə saxlanmalıdır. Belə olarsa, vəd olunan internet sürətini əldə etmək mümkündür”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

İyulun 1-dən Ailə Məcəlləsinin 12-ci maddəsinə edilən dəyişikliyə əsasən, ümumi bioloji babası və ya nənəsi olan əmi-öğlü ilə əmiqızı, xala-öğlü ilə xalaqızı, bibi-öğlü ilə dayıqızı, bibi-öğlü ilə dayıqızı, həmçinin əmi ilə onun qardaşı qızı, dayı ilə onun bacısı qızı, bibi ilə onun qardaşı oğlu və xala ilə onun bacısı oğlu arasında nikahın bağlanmasına icazə verilmir.

Qeyd edək ki, bir gün əvvəl Ədliyyə Nazirliyi qohum nikahlarının qarşısının necə alınacağına aydınlıq gətirib. Nikaha daxil olmaq istəyən şəxslər arasında qohumluq münasibətlərinin olub-olmaması Ədliyyə Nazirliyinin informasiya sistemi vasitəsilə qeydiyyat şöbəsi, konsulluq idarəsi və ya icra hakimiyyəti nümayəndəsinin vəzifəli şəxsi tərəfindən yoxlanılacaq. Əgər sistem vasitəsilə bu məlumatları əldə etmək mümkün olmazsa, nikaha daxil olmaq istəyən şəxslər və onların valideynlərinin doğum haqqında şəhadətnamələrinin surətləri nikah ərizəsinə əlavə edilməlidir. Həmin sənədlərin təqdim olunması mümkün olmadıqda, qohumluq əlaqələrinin müəyyənləşdirilməsi üçün əlavə sənədlər tələb oluna bilər. Yoxlama nəticəsində yuxarıda qeyd olunan qohumluq əlaqəsi təsdiqini taparsa, qeydiyyat orqanı həmin şəxslərin nikahını rəsmiləşdirməyəcək.

Bes yeni qərarın qəbulu ilə Azərbaycanda vətəndaş nikahları və dini kəbinlərin sayı arta bilirmi?

Mövzu ilə bağlı sosioloq Üzeyir Şəfiyev Baku.post.az-a açıqlamasında bildirib ki, yeni qərar gözlənilən idi və dünya təcrübəsi əsasında formalaşmış: "Ümumdünya Səhiyyə Təş-

kilatının verdiyi məlumatlara əsasən, aparılan araşdırmalar nəticəsində məlum olurdu ki, ümumiyyətlə, yaxın qohumlar arasında nikah münasibətləri irsi qan xəstəliklərinə gətirib çıxarır və bu da sağlam cəmiyyəti təhdid edir. Əslində dünyanın bir çox ölkəsində bu qanun mövcuddur. Hətta Azərbaycan ictimaiyyətində də bununla bağlı birmənalı fikir yox idi. Bir qisim insan belə hesab edirdi ki, bu, ailə qurarkən insanların seçim azadlığını məhdudlaşdırırdı. Amma dövlətin əsas götürdüyü məsələ cəmiyyətin genofond sağlamlığı oldu. Məhz buna görə bu qərar verildi və yaxın qohumlar arasında nikah münasibətlərinin qarşısını alan qanun qüvvəyə mindi. Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində də bununla bağlı dəyişikliklər olmuşdu. Bildiyiniz kimi, nikahdan əvvəl qan testlərinin verilməsi ilə bağlı 12-13-cü maddələrə əlavələr olunmuşdu".

Ekspertin sözlərinə görə, Azərbaycanda xüsusilə regionlarda və kənd yerlərində qohum evliliklərinə meyl güclü olub: "Hərçənd insanların təhsil alması, mədəniyyət səviyyəsinin yüksəlməsi qohum evliliklərinin sayında xeyli azalmaya səbəb olmuşdu və hesab edirəm ki,

Qohum evlilikləri qadağası qüvvəyə mindi

Ekspert deyir ki, vətəndaş nikahı və dini kəbinlər artacaq

bu nəticə də statistika ilə təsdiqini tapır. Belə ki, qohum evliliklərinin sayında azalma müşahidə olunurdu. Demək, təbliğat və təşviqat işləri öz nəticəsini vermişdi. Ancaq düşünürəm ki, bununla bağlı ayrıca bir qanunun qəbulu vacib idi. Nə yaxşı ki, bu qanun qəbul olundu".

Üzeyir Şəfiyev qeyd edib ki, vətəndaş nikahla-

rının və dini kəbinlərin artmasının qarşısını almaq üçün əlavə tədbirlər görülməlidir: "Məsələn, çox yaxşı olardı ki, Azərbaycanda nikah müqaviləsi icbari xarakter daşısın. Çünki yaxın qohumlar arasında nikah münasibətlərinin qadağan olunması insanların vətəndaş nikahına və dini kəbinə meyilləndirə bilər. İnsanlar bu barədə

məlumatsızdırlar. Bilmirlər ki, dini kəbinlə qurulan münasibətlər rəsmi ailə sayılmır və yaxud vətəndaş nikahı ilə yaranan münasibətlər ailə münasibətləri hesab edilmir. Bu halda doğula-
caq uşaqların sənədləşdirilməsi və digər hüquqi məsələlərdə problemlər yarana bilər. Hətta ailə boşandığı təqdirdə azyaşlı uşağın kimdə qalması və mülkiyyət

münasibətlərinin tənzimlənməsi ilə bağlı çətinliklər ola bilər. Ona görə nikah müqaviləsi mütləq olmalıdır və icbari xarakter daşmalıdır. Hazırda bu, könüllüdür, amma çox yaxşı olardı ki, məcburi olsun. Bundan başqa, təkcə qanunun qəbul edilməsi kifayət deyil, paralel olaraq hüquqi maarifləndirmə işləri də aparılmalıdır ki, insanlar məlumatlı olsunlar və belə addımlar atmasınlar. Qanun bir qədər də təkmilləşdirilməlidir. Yəni nikah müqaviləsi icbari xarakter daşımalıdır".

Ekspert həmçinin din xadimlərinin də bu məsələdə məsuliyyət daşdığını bildirib: "Din xadimləri də bilməlidir ki, nikah müqaviləsi bağlanmayıbsa, dini kəbin bağlana bilməz və bu halda dini kəbinlə qu-

run münasibətlər ailə münasibətləri sayılmır. Bununla bağlı həmin din xadimləri hüquqi məsuliyyətə cəlb oluna bilərlər. Bilməlidirlər ki, bu, yolverilməzdir. Güman edirəm ki, qanunla yanaşı, sosial maarifləndirmə tədbirləri KİV-lər vasitəsilə həyata keçirilsə, insanlar məlumatlanacaq və bu cür addımlardan çəkinəcəklər".

Müavinət və təqaüdlər artırıldı

Sosial islahat paketi ümumilikdə 3 milyon insanı əhatə edir

Prezident İlham Əliyevin Fərmanına əsasən, növbəti, 2018-ci ildən ötən dövrdə 5-ci sosial islahat paketi çərçivəsində bu gündən - iyulun 1-dən müavinət və təqaüdlər artırılıb. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin bildirdikləri ki, artırılan müavinət və təqaüdlər aşağıdakı məbləğlərdə müəyyən olunub:

Şəhid ailəsi, 20 Yanvar şəhidinin ailəsi, Əfqanıstanda həlak olan hərbiçilərin ailələri üçün Prezidentin aylıq təqaüdü - 700 manat; Mühəribə, 20 Yanvar hadisələri, hərbi xidmət vəzifələrini yerinə yetirmək və Çernobil AES-də hərbi xidmət ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə Prezidentin aylıq təqaüdü, orqanizmin funksiyalarının:

- 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) - 600 manat;
- 61-80 faiz pozulmasına görə (II dərəcə) - 500 manat;
- 31-60 faiz pozulmasına görə (III dərəcə) - 400 manat;

- Vətən Mühəribəsi Qəhrəmanlarına Prezidentin aylıq təqaüdü - 2 min 200 manat;
- Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarına Prezidentin aylıq təqaüdü - 2 min manat;
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdü - 1700 manat;
- Uşağın anadan olmasına görə birdəfəlik müavinət - 600 manat;
- Dəfn üçün birdəfəlik

- 61-80 faiz pozulmasına görə (II dərəcə) - 250 manat;
- 31-60 faiz pozulmasına görə (III dərəcə) - 180 manat;
- Ümumi səbəblərdən orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) gözdən əlilliyi olan şəxslərə Prezidentin aylıq təqaüdü - 350 manat;
- Ümumi səbəblərdən orqanizmin funksiyalarının

- 61-80 faiz pozulmasına görə (II dərəcə) - 250 manat;
- 31-60 faiz pozulmasına görə (III dərəcə) - 180 manat;
- Ümumi səbəblərdən orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) gözdən əlilliyi olan şəxslərə Prezidentin aylıq təqaüdü - 350 manat;
- Ümumi səbəblərdən orqanizmin funksiyalarının

- 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) əlilliyi olan şəxslərə (gözdən əlilliyi olan şəxslər istisna olmaqla) Prezidentin aylıq təqaüdü - 250 manat;
- Övladlığa götürülən hər uşağa görə aylıq müavinət - 240 manat;
- Ailə başçısını itirməyə görə aylıq müavinət (hər ailə üzvü üçün) - 140 manat;
- Bir yaşınadək uşağı olan aztəminatlı ailələrə (ünvanlı yardım alan) hər uşağa görə aylıq müavinət - 140 manat;
- Beşdən çox uşağı olan qadınlara hər uşağa görə aylıq müavinət - 140 manat;
- Müddətli həqiqi hərbi xidmət qulluqçularının uşaqlarına aylıq müavinət (hər uşağa görə) - 140 manat;
- Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum uşaqların qəyyumları üçün aylıq müavinət - 140 manat;
- Orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) və əlilliyi olan uşaqlara qulluq edənlərə Prezidentin aylıq təqaüdü - 120 manat;
- Fəxri adlara layiq görülmüş şəxslərə aylıq təqa-

- "Xalq" fəxri adına görə - 300 manat,
- "Əməkdar" fəxri adına görə - 200 manat.

Beləliklə, müavinət və təqaüdlərində artımlar edilmiş vətəndaşlar artıq bu aydan həmin ödənişlərini artırılmış məbləğlərdə alacaqlar.

Ümumilikdə 2018-2025-ci illərdə icra olunan 5 sosial islahat paketi üzrə müavinət və təqaüd ödənişlərinə ayrılan illik vəsait 5 dəfə artıb. Xatırladaq ki, dövlətimizin başçısının 23 dekabr 2024-cü il tarixli Sərəncamına əsasən icra olunan yeni sosial islahat paketi çərçivəsində bu ilin əvvəlindən ölkəmizdə minimum aylıq əməkhaqqı 400 manata, minimum pensiya fevralın 1-dən 320 manata çatdırılıb, həmçinin bütün növ pensiyalar ilin əvvəlindən 8,1 faiz indeksləşdirilməklə artırılıb.

Bu ilin əvvəlindən reallaşdırılan növbəti sosial islahat paketi üzrə ümumilikdə 3 milyon insana yönələn əməkhaqqı, pensiya, müavinət və təqaüdlər artırılıb və bu artımlar üçün illik əlavə olaraq 1,4 milyard manat ayrılıb.

□ "Yeni Müsavat"

Nazirlər Kabineti Azərbaycanda 2025-ci il üçün ərzaqlıq buğdanın dövlət tədarük qiymətini 1 ton üçün 400 manat müəyyən edib. Bununla bağlı baş nazir Əli Əsədov yeni sərəncam imzalayıb. Sərəncamdan aydın olur ki, göstərici 2024-cü ilə müqayisədə eynidir.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyevin "Ərzaqlıq buğda ilə özünütəminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə dair bir sıra tədbirlər haqqında" 19 iyul 2022-ci il tarixli fərmanına görə, əsasən müasir suvarma sistemlərinin tətbiq edildiyi təsərrüfatlarda istehsal olunmuş, Dövlət Ehtiyatları Agentliyinə və un dəyirmanlarına təhvil verilmiş ərzaqlıq buğdanın hər tonuna görə istehsalçılara 100 manat məhsul subsidiyası ödənilir.

Fərmana əsasən, 2022-ci ildən etibarən dövlətin Taxın Fonduna alınan buğdanın qiyməti xaricdən idxal olunan məhsulun dəyərinə əsasən və ondan yuxarı həcmdə müəyyən olunur. 2022-ci ildə - dünya ərzaq, o cümlədən buğda qiymətlərə rekord həddə çatanda bu rəqəm 580 manat müəyyən edilmişdi. 2023-cü ildə 450 manata, 2024-cü ildə isə 400 manata endirildi.

Məlumdur ki, Azərbaycan strateji məhsul olan buğda təminatında idxaldan böyük ölçüdə asılı ölkələrdən biridir. Hər il ərzaqlıq buğdaya olan tələbatı təmin etmək üçün xaricdən 1,2-1,3 milyon ton məhsul idxal olunur. 2022-ci il qlobal ərzaq böhranından sonra Azərbaycan hökuməti ölkədə ərzaqlıq buğda istehsalını tələbatın ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün lazım olan 75 faizlik həddinə qədər artırmaq üçün addımlar atıb. Belə addımlardan biri Prezidentin 2022-ci il iyul fərmanıdır. Lakin fərmanla tətbiq olunan stimullaşdırma tədbirlərindən sonra da ərzaqlıq buğda təminatında yerli istehsalın payının artması müşahidə olunmayıb. 2024-cü ildə 546,3 min hektar sahədən 1 milyon 685,7 min ton buğda yığılıb. Buğdanın məhsuldarlığı 30,9 sentner olub. 2023-cü ildə ölkədə 542,8 min hektar sahədən 1 milyon 833,9 min ton buğda yığıldığı, orta məhsuldarlığın 33,8 sentnerə bərabər olduğunu nəzərə alsaq, ötən il buğda yığımının 8 faiz, məhsuldarlığın isə 8,6 faiz azaldığını görürük.

Rəsmilərin açıqladığı məlumata əsasən, Azərbaycanda 2022-2023-cü illərdə 28 təsərrüfatla 22,6 min hektar, 2023-2024-cü illərdə isə 26 təsərrüfatla 23,8 min hektar ərazidə ərzaqlıq buğda istehsalına dair müqavilələr bağlanıb. Hazırda Azərbaycanda tətbiq edilən pivot suvarma sistemləri cəmi 60 min hektar ərazidə istifadə olunur ki, bu da ölkənin ərzaqlıq buğda tələbatını ödəmək üçün yetərli deyil. 2023-cü ildə Azərbaycanda müasir suvarma sistemi olan sahələr cəmi 98,5 min hektar təşkil edib. Bu, 1,5 milyon hektarlıq ümumi əkin

Buğdanın sahibkardan alış qiyməti niyə ucuzlaşır?

2022-ci ildə bu rəqəm 580, 2023-cü ildə 450, 2024-2025-ci illərdə isə 400 manat müəyyənləşib - səbəblər...

sahələrinə nisbətə çox cüzi bir göstəricidir. Hesablamalara görə, 150 min ha sahədə müasir suvarma sistemi və texnologiyaların tətbiq olunması ilə buğda yetişdirməklə, Azərbaycanda ərzaqlıq buğda təminatını ərzaq təhlükəsizliyini təmin edəcək səviyyəyə çatdırmaq mümkündür.

2024-cü ilin iyununda Azərbaycan hökuməti bu məqsədə çatmaq üçün növbəti dəstək mexanizmini işə salıb. Belə ki, Nazirlər Kabineti ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürərək Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ilə müqavilə bağlamış sahibkarlıq subyektlərinə müasir suvarma sistemlərinin alınması üçün kredit təşkilatlarının öz vəsaitləri hesabına veriləcək kreditlər üzrə dövlət zəmanətinin verilməsi qaydasını təsdiqləyib. Qaydanın tətbiqi müasir suvarma sisteminin alınmasına özəl bankların vəsaitlərinin cəlb olunmasına imkan verəcək. Belə ki, qaydaya uyğun olaraq sahibkarlıq subyektlərinə veriləcək 280 (iki yüz səksən) milyon manat kredit portfelini 168 (yüz altmış səkkiz) milyon manat məbləğində dövlət zəmanəti ilə təmin edilir. Dövlət zəmanəti Maliyyə Nazirliyi ilə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi arasında bağlanmış "Ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürərək fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə verilən kreditlərin dövlət zəmanəti ilə təmin edil-

məsi barədə Çərçivə Zəmanət Sazişi" əsasında verilir.

Rəsmi statistikadan aydın olur ki, 2024-cü ilin payızında 2025-ci il məhsulu üçün 505,5 min hektar sahədə payızlıq buğda əkilib. Bu, 15,5 faiz azalma deməkdir. Bu ilin yazında isə buğda səpinin ötən ildəkindən 3,9 dəfə artırılaraq 3 736,4 hektara çatdırılıb. Lakin bu artımla da ölkədə buğda əkinlərinin illik azalmasının qarşısı alınmayıb.

Maraqlıdır ki, DSK bu ilin may ayı üçün kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indeksinin aprel ayına nisbətən 0,2 faiz azaldığını, lakin ötən ilin mayı ilə müqayisədə 9,6 faiz yüksək olduğunu hesablayıb. Bu zaman bitkiçilik məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi aylıq olaraq 1,4 faiz azalsa da, illik ifadədə 8,7 faiz artıb. Bitkiçilik məhsullarının istehsalçı qiymət indeksindəki azalmanın hansı amillərin hesabına baş verdiyi açıqlanmır. Lakin illik ifadədə istehsalçı qiyməti artırsa, demək, buğdanın alış qiymətində də artım olmalıydı. Bunun əvəzinə qiymətin dəyişməz saxlanması yerli istehsalçıların buğda əkininə marağının daha da azalmasına gətirib çıxaracaq amildir.

Yeri gəlmişkən, DSK-nın məlumatına görə, 2025-ci ilin may ayında ölkəyə idxal edilmiş ərzaqlıq buğdanın 1 tonunun orta qiyməti 376,30 manat təşkil edib. Apreldə bu

göstərici 380,46 manat, martda 386,51 manat, fevralda 384,66 manat, yanvarda isə 387,80 manat olub. Ötən ilin mayında isə idxal olunan buğdanın 1 tonuna çəkilən xərc 367,31 manat təşkil etmişdi. Yeni faktiki olaraq, buğdanın idxal qiyməti də artıb. Bu artım bilavasitə idxal ölkəsinin dəyişməsi ilə bağlıdır. Belə ki, ötən ilin son aylarında etibarən Azərbaycan buğda idxalında üstünlüyü Qazaxıstan verməyə başlayıb.

Qeyd edək ki, uzun illər boyu Azərbaycanın buğda idxalının 70 faizə qədər Qazaxıstandan, qalanını Rusiyadan reallaşdırıb. Lakin 2014-2015-ci illərdən etibarən ağırlıq Rusiyaya salınıb: idxalın 90 faizə qədər Şimal qonşudan reallaşdırılıb. O cümlədən 2021-ci ildə Azərbaycanın buğda idxalında Rusiyanın payı 97 faiz, 2022-ci ildə 78 faiz, 2023-cü ildə 84 faiz təşkil edib. Ötən il Rusiyadan 249 milyon 604,95 min dollar dəyərində 1 milyon 160 min 605,24 ton, Qazaxıstandan isə 27 milyon 379,07 min dollar dəyərində 125 min 316,36 ton ərzaqlıq buğda alınıb. Bu, müvafiq olaraq ümumi idxalda 90,3 faiz və 9,7 faiz deməkdir. Maraqlıdır ki, ötən ilin oktyabrına qədər Azərbaycan Qazaxıstandan bir kiloqram belə buğda idxal etməmişdi. İdxal oktyabrdan başlayıb.

Bu ilin iyununda **Qazaxıstanın Azərbaycandakı səfiri Alim Bayel** kənd təsərrüfatı sektorunun nümayəndələri ilə görüşdə bildirib ki, Azərbaycanın buğda idxalında Qazaxıstanın payı rekord həddə çataraq 88 faiz təşkil edib. Onun sözlərinə görə, bu ilin yanvar-may aylarında Qazaxıstan Azərbaycana 450 min ton taxıl ixrac edib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 86 faiz çoxdur: **"Bu həcmdə taxılın dəyəri 95 milyon ABŞ dolları olub"**.

O qeyd edib ki, Azərbaycanın buğda idxalında Qazaxıstanın payının artması iki ölkənin müvafiq strukturlarının əlaqələndirilmiş işi sayəsində mümkün olub. Bununla yanaşı, ötən il Qazaxıstanın Bakıdakı səfirliyində kənd təsərrüfatı forumu təşkil olunub.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, bu ilin yanvar-aprelində idxal olunan 90 milyon 285,35 min dollarlıq 418 min 350,15 ton buğdanın 75 milyon 719,12 min dollarlıq 358 min 507,96 tonu Qazaxıstandan, 14 milyon 566,23 min dollarlıq 59 min 842,19 tonu Rusiyadan alınıb. Beləliklə, buğda kimi strateji məhsulun idxalında Rusiya kimi etibarsız tərəfdəşin, qeyri-sağlam niyyətli qonşunun payının minimuma endirilməsi müsbət faktır.

Dünya bazarında buğda qiymətlərinin ucuzlaşması baş verir. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycanın bu məhsul ilə təminatında problem olma-

yacaq. Belə ki, BMT Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq Təşkilatının (FAO) hesablamalarına əsasən, 2025-ci ilin may ayında qlobal bazarlarda taxıl məhsullarının qiymət indeksi 109,0 bənd təşkil edib. Bu, aprel ayına nisbətən 2,0 bənd (1,8 faiz), ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 9,7 bənd (8,2 faiz) azalma deməkdir. FAO bildirir ki, taxıl məhsullarının qiymət indeksinin azalmasının əsas səbəbləri Amerikada rekord məhsuldarlıq, Argentina və Braziliyada davam edən məhsul yığımından artan mövsümi mövcudluq, yüksək rəqabət fonunda qarğıdalı qiymətinin azalması, qlobal tələbatın azalması və şimal yarımkürəsində məhsul şəraitinin yaxşılaşması fonunda buğda qiymətinin, həmçinin sorqo və

arpa qiymətinin ucuzlaşmasıdır.

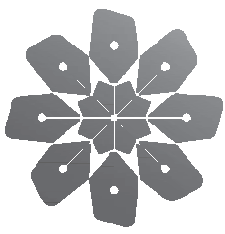
Belə qiymətlər fonunda daxili bazarda buğda məhsullarının qiymətində hər hansı bahalaşma, süni və inhisarların əlavə gəlir istəyinin nəticəsi hesab oluna bilər. Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Nazirlər Kabineti strateji əhəmiyyətli malların monitorinqi qaydası və həmin mallar üzrə qismüddətli kəskin qiymət dəyişməsinin müəyyən edilməsi meyarlarını təsdiqləyib. Yeni qaydaya əsasən strateji əhəmiyyətli malların monitorinqi dövlət ehtiyatları üzrə məsul orqan - Azərbaycan Respublikasının Dövlət Ehtiyatları Agentliyi tərəfindən həyata keçirilir.

Monitorinqin məqsədi ölkənin strateji əhəmiyyətli mallarla təchizat dayanıqlığının təmin edilməsi üzrə vəziyyətin öyrənilməsi və həmin mallar üzrə qismüddətli kəskin qiymət dəyişməsinin qarşısının alınması istiqamətində tədbirlər görülməsinin zəruriliyinin qiymətləndirilməsidir.

Monitorinq Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları, internet resurslarından və mediadan əldə edilən məlumatlar, həmçinin bazar iştirakçılarından əldə edilən məlumatlar əsasında aparılacaq.

Bu addım süni qiymət artımlarının qarşısını almağa yönəlib.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədiənin İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, işğaldan azad edilmiş ərazilərə "Böyük Qayıdış" davam etdirilir. Köç karvanının növbəti dəfə ünvanı Ağdam rayonunun Kəngərli kəndi olub. Bu mərhələdə Kəngərli kəndinə 37 ailə - 153 nəfər köçürülüb.

Məlumat üçün bildirik ki, bu köçlə birlikdə Kəngərli kəndində yaşayan ailələrin sayı 234-ə, sakinlərin sayı isə 1000-ə çatıb. Bu da Qarabağımızın yenidən qurulması istiqamətində aparılan bərpa-quruculuq işləri fonunda bir kənd üçün böyük rəqəm sayılır.

"Bu günə görə Prezidentimiz İlham Əliyevə minnətdarıq".

Bunu **Ağdamın Kəngərli kəndinə qayıdan sakin, keçmiş məcburi köçkün Raya Rüstəmov** deyib. O, torpaqların işğaldan azad edilməsinə görə şəhidlərin ruhuna ehtiramını ifadə edib: "Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin, qazilərimizə cəzasıqlığı versin. Bu torpaqları onlar qan tökərək alıblar. Sevincimizin həddi-hüdudu yoxdur. Kəndimizə qızım-la qayıdım. Dünyadan köçəndə də kəndimdən köçüm. Bu mənim ən böyük arzularımdan biridir. Allah Prezidentimizi xalqımızın üstündən əskik etməsin. Dövlət başçımıza ailəsi ilə birlikdə uzun ömür, cəzasıqlığı arzulayıram".

"Ağdamda oxumaq, çalışmaq və gələcəyimi orada qurmaq istəyirəm. Həmişə istəmişəm ki, öz doğma torpağımızda yaşayım, məktəbə orada

gedim".

Bu sözləri isə Ağdam rayonunun Kəngərli kəndinə köç edən azyaşlı Məmmədli Rüşqeyya deyib.

O bildirib ki, Kəngərliyə gəlməyib, amma qəlbi orada yaşamaq həvəsi ilə doludur: "Böyük köçlər tez-tez Ağdamdan danışırlar. Mən də o yerləri görmək istəyirəm. Deyirlər çox gözəldir, təbiəti, havası başqadır. İndi isə artıq orada oxumaq imkanım olacaq. Həyəcanlıyam və çox sevinirəm".

R.Məmmədli deyib ki, dərslərində yaxşı oxumağa, savadlı vətəndaş olmağa çalışacaq: "Mən çalışacağam ki, yaxşı təhsil alım və gələcəkdə elə Ağdamda işləyim, insanlara xidmət edim".

O, həmçinin şəhidlərimizə rəhmət diləyib, qazilərə cəzasıqlığı arzu edib.

"Doğma yurda qayıtmaq, illərlə həsrətini çəkdiyim torpaqlara ayaq basmaq mənim üçün böyük xoşbəxtlikdir. Daha da sevindirici hal odur ki, orada sakinlər üçün yüksək səviyyədə şərait yaradılıb. Dövlətimizin diqqəti və qayğısı hər yerdə hiss olunur".

Bunları Kəngərli kəndinə köç edən keçmiş məcburi köçkün Allahverdi Rüstəmov de-

Böyük Qayıdış

YENİ ÜSAVAT
N 111 (8721) 2 iyul 2025

sizliklə gözləyib.

"4 il idi ki, anam bu günü gözləyirdi. Püşkatma olanda və gedəcəyimiz dəqiqləşəndə Tərtərə getdi ki, yolu qısal-sın".

Ömrünün 30 ilini Kəlbəcərdən uzaqda yaşayan Xeyrənsə nənə doğma yurda qayıdacağı xəbərini eşidən kimi Bakıda qala bilməyib, Tərtərə gə-dib.

Qeyd edək ki, Xeyrənsə Baxşalıyeva Kəlbəcərdən məcburi köçkün düşərkən 80 yaşı olub.

Onu da bildirək ki, iyulun 15-dən sonra Kəlbəcəre ilk köç karvanının yola salınacağı barədə məlumatlar yayılıb.

Qarabağın bu kəndinə köçənlərin sayı 1000 oldu

"Bu torpaqlara qayıtmaq arzusu ilə illər keçdi, bu gün isə artıq reallıqdır"

yalıb.

O bildirib ki, kənddə qurulan yeni evlər, infrastruktur, məktəb və digər sosial obyektlər sakinlərin rahat yaşayışı üçün yaxşı imkan yaradır: "Kəndimizə getmişəm, həm özüm görmüşəm, həm də qohumlardan eşidirəm - hər şey çox yaxşıdır. Evlər tam təmirli və rahatdır. Su, işıq, yol var. Hər şey üçün minnətdarıq. Bu torpaqlara qayıtmaq arzusu ilə illər keçdi, bu gün isə artıq reallıqdır".

Allahverdi Rüstəmov göstərilən yüksək diqqətə görə minnətdarlıq edib: "Ali Baş Komandanımıza, Ordumuza, şəhidlərimizə və qazilərimizə sonsuz təşəkkür edirəm. Onların sayəsində həsrətimize son qoyuldu".

Artıq Kəlbəcər də "Böyük Qayıdış"a hazırlaşır və şəhərə köçəcək ailələr arasında püşkatma da keçirilib. Püşkatma zamanı ailələrin hansı binada və mənzildə yaşayacağı müəyyənəşdirilib. Məlu-

mata görə, ilk mərhələdə Kəlbəcəre 81 ailə köçəcək. Həmin ailələr şəhərin mərkəzində dördmərtəbəli üç binaya köçürüləcək.

Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, Kəlbəcər yolunu gözləyənlər arasında 113 yaşlı Xeyrənsə Baxşalıyeva da var. O, 1 aprel 1913-cü ildə Kəlbəcər şəhərində doğulub. Ailəsinin verdiyi məlumata görə, Xeyrənsə nənə şəhər işğaldan azad olunan gündən indiyədək Kəlbəcəre köçü səbir-

Qeyd edək ki, hazırda Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdada, ora köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərlə yanaşı, bu bölgədə aparılan layihələrin icrasında çalışan, həmçinin ayrı-ayrı dövlət qurumlarının yerli bölmələrində xidməti vəzifələrini yerinə yetirən, yenidən fəaliyyətə başlamış səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, turizm, sənaye, energetika müəssisələrində işləyən, ümumilikdə, 43 mindən çox insan yaşayır.

Azərbaycan Respublikasının Mədiənin İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Ağdamda gənclər forumu

Gənclərin milli strategiyaların inkişafına töhfəsi müzakirə edilib

Ağdamda ECO Gənclər Forumu çərçivəsində "Ölkə Müdaxilələri: Gənclərin Milli Strategiyalarının Dəyərli İnkişafına Töhfəsinin Qiymətləndirilməsi üzrə Milli Perspektivlər" mövzusunda panel sessiya keçirilib.

"Repor" xəbər verir ki, sessiyaya Gənclər və İdman Nazirliyinin məsul işçisi Şərqiyyə Həsənova moderatorluq edib.

Sessiya Pakistan baş nazirinin Gənclər Programının sədri Rana Mashhood Əhməd Xanın ünvanladığı videomüraciətlə başlayıb. O, müraciətində qeyd edib ki, Gənclər forumu üzv dövlətlərin gənclərinin əməkdaşlığının formalaşdırılmasına töhfə verəcək:

"Pakistan davamlı şəkildə su ehtiyatlarının qıtlığı, kəskin sel-daşqınlarla üzləşir. Kimyəvi maddələrin qeyri-peşəkar istifadəsi ölkəmizdə insan sağlamlığına ziyan vurur. Hesab edirik ki, hava və iqlim proq-

nozları ilə bağlı ilkin xəbərdarlıq mexanizmlərinin inkişafı vacibdir. İstərdik ki, dünya öz səylərini birləşdirib, cəmiyyətin müxtəlif tərəflərini bir araya gətirərək problemlərin həllinə nail olsun".

Tədbirdə **"D-8"-in baş katibi İsiaka Abdülqadir İmami**n də videomüraciəti yayımlanıb. O müraciətində vurğulayıb ki, "D-8"-in digər təşkilatlardan fərqi inkişafda olan ölkələrə də-

təyidir: "Biz çalışırıq bu və ya digər ölkələrdə icmalara, ailələrə problemlərin həllində dəstək olaq. Məsələn, Banqladeş "D-8"-in Gənclər Forumunu təşkil edib. Həmin forum təşkilatın tarixində ilk idi. "D-8" üzvlərinin məqsədi qlobal problemlərin həllində gənclərin rolunu gücləndirməkdir".

O diqqətə çatdırıb ki, "D-8" ölkələri 2026-cı ildən etibarən tələbə mübadiləsinə həyata ke-

çirəcək. Bununla bağlı artıq müvafiq qərar qəbul edilib.

Müzakirələrdə Türkiyənin ECO-dakı Gənclik Nümayəndəsi Mustafa Beydilli, Qazaxıstan Mədəniyyət və İnformasiya Nazirliyinin Gənclər və Ailə Məsələləri Komitəsinin şöbə müdiri Almagül Kutanova, Tacikistanın Suqdu vilayətinin Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Bəxtiyar İsmətzadə, Özbəkistanın Dünya Gənclər Ofi-

sinin rəhbəri Cəsurbek Kamilov, Azərbaycanın Gənclər və İdman Nazirliyinin Gənclərlə iş şöbəsinin müdür müavini Ülviyyə Axundova, Məqtimqulu adına Türkmənistan Gənclər Təşkilatının Aşqabad şəhəri Berkarlıq rayon şurasının sədri İsmayıl Yakubov iştirak ediblər.

Türkiyənin İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatındakı gənclik nümayəndəsi Mustafa Beydilli bildirib ki, region və dünyanın üzləşdiyi çağırışlar iqlim dəyişmələri ilə yaxından bağlıdır: "Məhz gənclərin bu problemlərə cəlb edilməsi bizi daha çox irəli aparacaq. Türkiyə həm regional, həm də global səviyyədə bu proseslərdə iştirak edir. 2025-ci ildən regional tərəfdaşlığı gücləndirmək, öz təşəbbüslərimizlə çıxış etmək niyyətindəyik".

Tacikistanın Suqdu vilayətinin Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Bəxtiyar İsmətzadə vurğulayıb ki, Tacikistanda orta yaş 22.5-dir: "Bu baxımdan, Tacikistanı "Gənclər ölkəsi" adlandırırlar. Dövlətimiz gənclər siyasətinə, savadlı, aktiv gənclərin yetişdirilməsinə xüsusi önəm verir. Gənclər siyasətində əsas yeri siyasi tərbiyə tutur. Bizim üçün vacibdir ki, hər bir gənc öz tarixini, keçmişini yaxşı bilsin, ictimai prosesləri

qavrasın".

Qazaxıstan Mədəniyyət və İnformasiya Nazirliyinin Gənclər və Ailə Məsələləri Komitəsinin şöbə müdiri Almagül Kutanova isə diqqətə çatdırıb ki, Qazaxıstan gənclər siyasəti bir sıra qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir: "Qazaxıstanda dövlət idarəçilik sektorunda istedadlı gəncləri üzə çıxarmaq və onlara dəstək olmaq məqsədilə 2019-cu ildə dövlət proqramı başlanılıb. Gənclərin ekoloji fəaliyyətə cəlb edilməsi üçün "Yaşıl el" proqramı təsis edilib. Narkomaniya ilə mübarizə tədbirləri də gücləndirilir. Qazaxıstanda 2025-ci il məşğulluq ili elan edilib. Bu sahələrdə fəaliyyət göstərən gənc və tələbələrə dəstək veriləcək".

Türkmənistanın gənclər siyasətindən danışan Məqtimqulu adına Türkmənistan Gənclər Təşkilatının Aşqabad şəhəri Berkarlıq rayon şurasının sədri İsmayıl Yakubov isə vurğulayıb ki, Türkmənistan müsbət neytrallığın tərəfdarıdır: "Biz inanırıq ki, bu cür tədbirlər daha yaxşı gələcəyin, ahəngdarlığın təmin edilməsinə xidmət edəcək".

Panel gənclər siyasəti mövzusunda müzakirələrlə davam edib.

☐ **"Yeni Müsavat"**

MUSAVAT

Son səhifə

N 111 (8721) 2 iyul 2025

Çinlilərin zəka artıran səhər yeməyi - sirri bu imiş...

Tanınmış daxili xəstəliklər və kardiologiya mütəxəssisi Prof. Dr. Canan Karatay zəka inkişafını dəstəkləyən səhər yeməyi ilə bağlı yeni açıqlaması ilə gündəmə gəlib. Onun sözlərinə görə, zəkanın açarı "yumurtadır" və bu, qədimdən həm Türk mədəniyyətində, həm də Çin ənənələrində öz əhəmiyyətini qoruyub saxlayır. Canan Karatayın "super qida" adlandırdığı yumurta Çində hamilə qadınların və uşaqların rəsionunda əvəzolunmaz yer tutur. Onun sözlərinə görə, bu ölkədə doğuşdan sonra qadınlara gündə 10 yumurta verilməsi ənənəsi hələ də davam edir.

Karatay vurğulayıb ki, yumurtanın həm ağı, həm də sağlamlıq birləşməsi istehlak edilməlidir. Bu formada qəbul edilən yumurta, tərkibindəki zülal və qida maddələri ilə beynin fəaliyyətinə müsbət təsir göstərir.

Professorun sözlərinə görə, sağlam səhər yeməyi yalnız qaynadılmış yumurta ilə məhdudlaşmır. Yumurtanı az odda, kərə yağı ilə ərik kimi bişirmək də faydalı seçimlərdəndir.

Sürünü qorumaq üçün gətirilən çoban iti sahibinə xəsarət yetirdi

İt sahibinə hücum edib, dişləyərək damarlarını zədələyib, sümüyünü də sındırıb. Hadisə Qax rayonunun Çüdüllü kəndi ərazisində yerləşən fermada qeydə alınıb. Çoban iti kənd sakini 64 yaşlı Fəxrəddin Hətəmovu hücum edib. Onun oğlu bildirir ki, sürünü qorumaq üçün yeni gətirdikləri it kişini tanımayıb və onu dişləyərək ağır xəsarət yetirib.

Həmin vaxt fərmanın qarşısından keçən Məhəmməd Hüseynov dərhal həmkəndlisini itin hücumundan xilas etməyə çalışıb. Bu zaman onun özünü də it dişləyib. Xəstəxanadan bildirilib ki, it sahibi, 64 yaşlı Fəxrəddin Hətəmovun sümüklerini sındırıb. Sol qolunun dişlənmiş, cırılmış yaralı olan 36 yaşlı şəxsə isə zəruri tibbi yardım göstərilib və ambulator müalicə üçün evə buraxılıb.

Kişilər arasında "səssiz xəstəlik" sürətlə yayılır

ABŞ-da kişilər arasında sümük eriməsi xəstəliyi olan osteoporozun yayılması ilə bağlı narahatedici statistika açıqlanıb.

Məlumatla görə, hazırda ölkədə təxminən 2 milyon kişi bu "səssiz xəstəlik"dən əziyyət çəkir.

ABŞ Milli Onurğa Sağlamlığı Fondunun araşdırmasına əsasən 16 milyon kişidə xəstəliyin ilkin mərhələsi hesab olunan osteopeniya müşahidə olunur.

Lakin Ohayo Dövlət Universitetinin Wexner Tibb Mərkəzinin keçirdiyi sorğu göstərib ki, kişilərin yalnız 1 faizi sümük sıxlığının aşağı olmasından narahatdır.

Mütəxəssislər xəbərdarlıq edirlər ki, osteoporoz heç bir əlamət vermədən irəliləyir və çox zaman ilk sümük sınığı ilə ortaya çıxır. Xüsusilə 65 yaşdan yuxarı şəxslərdə bu xəstəlik kiçik yıxılmalarda belə

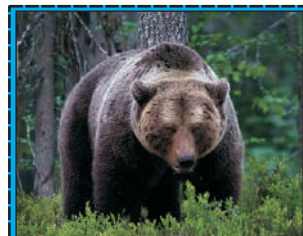
lə ciddi fəsadlara yol açabilir. Radioloq Dr. Pol Lyuis kişilərə riskin qarşısını almaq üçün testosteron səviyyəsini nəzarətdə saxlamağı, yürüş, pilləkən çıxmaq, müqavimət məşqləri, yoqa və tennis kimi idman növlərinə üstünlük verməyi tövsiyə edir. Onun sözlərinə görə, aktiv həyat tərzi, sağlam qidalanma, siqaret və alkoqoldan uzaq durmaq, evdə yıxılma riski yaradan amilləri aradan qaldırmaq sümük sağlamlığını qorumağa kömək edir.

Sümük sıxlığının müəmmadi DEXA testləri ilə ölçülməsi isə xəstəliyin erkən mərhələdə aşkarlanmasına şərait yaradır. Müalicə məqsədilə isə əməliyyatsız üsullar olan kifoplastika və vertebroplastika tətbiq olunur, bu prosedurlar zamanı sınıq onurluğa sümük sementi yeridilərək ağrı azaldılır və pasiyentlər qısa müddətdə normal həyat tərzinə qayıdır.

Britaniyada üç yaşlı uşaq iki ildir yemək yemir

Britaniyalı qadın üç yaşlı oğlunun iki ildir yemək yemədiyini bildirib. Hayton sakini Cess Makkormik iki ildir demək olar ki, heç nə yeməyən oğlu Ronninin sağlamlığı üçün mübarizə aparır. Doğuşdan bəri oğlan normal inkişaf edib və ana südü ilə qidalanıb, lakin 18 aydan sonra yeməkdən imtina etməyə başlayıb. İndi o, hələ də yalnız süd içə bilir. Qalan qidalar isə onda qusma, qarın ağrısı və ishal yaradır. Ailə onlarla həkimə müraciət etsə də, uşağa dəqiq diaqnoz qoyulmayıb. "Mən sadəcə onun yaxşılaşmasını istəyirəm. O, yeməkdən qorxmadan normal yaşamağa layiqdir", - Makkormik əlavə edib.

Belarusda aylarla bağlı 30 illik qadağa götürülür

Yulun 1-dən Belarusda böz ayıların ovuna rəsmi icazə verilməyəcək. Bu barədə ölkənin Meşə Təsərrüfatı Nazirliyi məlumat yayıb. Qərar 1991-ci ildən bəri ilk dəfə olaraq bu heyvanların sayının əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə əlaqədar qəbul edilib. Ov mövsümü dekabrın 31-dək davam edəcək. Qaydalara görə, ovda ən azı üç il təcrübəsi olan ovçular iştirak edə biləcəklər. Nazirlikdən bildirilib ki, tədbir aylarla yerli əhali arasında toqquşmaların qarşısının alınmasına yönəlib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Diametri 2 m olan nəhəng su zanbağı - "Viktoria Amazonka" balaca bir uşağı üstündə saxlaya bilir.
- * Əncir ağacının çiçəyi meyvəsinin içində olur.
- * Bütün ömrünü evkalipt ağacında keçirən koda ölümünün yaxınlaşdığını hiss edəndə ağacdən torpağa enir.
- * İlk teatr qədim Yunanıstanda yaranıb. O vaxtlar faciəvi rol oynayan aktyorlar kədərli, komik rol oynayan aktyorlar isə şən maska taxırdılar. Teatr rəmzi olan maskalar belə yaranıb.
- * Göy qurşağı yerdən yarımdairə, təyyarədən isə dairə şəklində görünür.
- * Dünyada işıqdan sürətli heç nə yoxdur. Onun sürəti saniyədə 300000 km-dir.
- * Hava olmadığına görə Ayda səs yayılır.
- * Enerji yunancadan tərcümədə iş, fəaliyyət deməkdir.
- * İmperator pinqvinləri suda 265 m dərinliyə baş vura bilirlər.
- * İran xalqına məxsus Çehil Tultı kitabı "1001 gecə" nağılları əsasında qələmə alınmış və 40 nağıl daxil edilmiş.
- * Cins parçadan ilk dəfə gəmi yelkəni hazırlanıb.
- * Malta ölkəsində həftə günlərinin adları ərəb, ayların adları isə İtaliya dillərindən alınma sözlərlə ifadə olunur.
- * Dünyada ən böyük arxipelaq İndoneziyadır.
- * İlk məktəb zəngini şüşədən Pifaqor hazırlamışdır.
- * E.ə. II əsrdə Misir fironu İran şahlarından II Kambiz elan edilmişdir.
- * "Mədəni" sözü Mədinə sözündən götürülərək "şəhərli" deməkdir.
- * Kalka kağızının hazırlanmasında yarımfabrikat kimi batist parçasından istifadə edilir.
- * Kirpi ilin 236 gününü yatır.
- * Qərənfil və qızılgülü eyni güldana qoyduqda ətirləri itir.
- * Fotoaparat yeni yarandığı vaxtda şəkil çəkdiyənlər onun qarşısında 20 dəq. dayanmalı olurdular.
- * Yunan və gürcü əlifbasında böyük hərf yoxdur.
- * İlk üstüörtülü hovuz 1742-ci ildə Londonda inşa edilib.
- * Fildə 35, itdə 39, quşlarda 42 rəqəmi bədən temperaturudur.
- * İlk eskalator 1911-ci ildə Londonda açılmışdır.

Tənhalıqdan hər saatda 100 adam ölür

Tənhalıq dünyada hər saat 100-ə yaxın insanı öldürür.

Publika.az xəbər verir ki, bu, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Sosial Əlaqələr Komissiyasının global hesabatında gəldiyi nəticədir.

Sənəddə bildirilir ki, dünyada hər altı nəfərdən biri tənhalıqdan əziyyət çəkir. Bu da sağlamlıq və rifah əhəmiyyətli dərəcədə təsir edir.

"Tənhalıq hər saatda təxminən 100 ölümə əlaqələndirilir. Bu isə ildə 871.000-dən çox ölüm deməkdir. Güclü sosial əlaqələr daha yaxşı sağlamlıq və uzun ömür mənasına gəlir", - ÜST qeyd edib.

Tənhalıq hər yaşda olan insanlara, xüsusən də gənclərə, aşağı və orta gəlirli ölkələrdə yaşayan insanlara təsir göstərir.

13-29 yaş arası insanların 17%-dən 21%-ə qədər özlərini tənhə hiss etdiklərini bildiriblər.

"Hazırkı internet dövründə bir çox gənc özünü tənhə hiss edir. Texnologiya həyatımızı dəyişdikcə, onun insan əlaqələrini zəiflətməkdənsə, gücləndirməsini təmin etməliyik. Hesabatımız göstərir ki, sosial əlaqələr səhiyyədən, təhsildən və məşğulluq qədər bütün siyasətlərə inteqrasiya edilməlidir", - deyər qurumdan bildirilib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500